

Møte torsdag den 16. november kl. 10

President: H a n s J . R ø s j o r d e

D a g s o r d e n (nr.16):

1. Interpellasjon fra representanten Jan Tore Sanner til miljøvernministeren:
«I Regjeringens trontale i forbindelse med åpningen av det 145. Storting heter det: «Regjeringen vil styrke det lokale demokratiet. Så mange avgjørelser som mulig bør tas der folk lever og arbeider. Som en del av fornyelsen av offentlig sektor ønsker Regjeringen en kraftig forenkling av statlig regelverk. Kommunesektoren skal gis økte inntekter og større frihet til å foreta lokale valg etter lokale behov.» 21. september 2000 satte Miljøverndepartementet det lokale selvstyret til side for å tvinge Bærum kommune til å åpne for 500 flere boliger enn det kommunen hadde åpnet for på Fornebu. Departementets beslutning er også i strid med vedtak fattet av Fylkestinget i Akershus og råd fra Statens forurensningstilsyn og Nærings- og handelsdepartementet.
Hvordan henger Miljøverndepartementets overkjøring av Bærum kommune sammen med Stoltenberg-regjeringens løfter om økt lokalt selvstyre?»
2. Innstilling fra forsvarskomiteen om Forsvarets logistikkfunksjoner
(Innst. S. nr. 25 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 55 (1999-2000))
3. Innstilling fra forsvarskomiteen om visse organisasjonsendringer m.v. i Forsvaret
(Innst. S. nr. 16 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 75 (1999-2000))
4. Innstilling fra forsvarskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen og Per Ove Width om omgjøring av Statens Kantiner til aksjeselskap og etterfølgende privatisering
(Innst. S. nr. 17 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:53 (1999-2000))
5. Referat

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg tillater meg å foreslå Kenneth Svendsen.

Presidenten: Kenneth Svendsen er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Kenneth Svendsen anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte.

Representanten Hallgeir H. Langeland vil fremsette et privat forslag.

Hallgeir H. Langeland (SV): På vegner av Olav Gunnar Ballo og meg selv vil eg fremja eit forslag om gjennomgang og endring av forskrifter om hald av pelsdyr.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Interpellasjon fra representanten Jan Tore Sanner til miljøvernministeren:

«I Regjeringens trontale i forbindelse med åpningen av det 145. Storting heter det: «Regjeringen vil styrke det lokale demokratiet. Så mange avgjørelser som mulig bør tas der folk lever og arbeider. Som en del av fornyelsen av offentlig sektor ønsker Regjeringen en kraftig forenkling av statlig regelverk. Kommunesektoren skal gis økte inntekter og større frihet til å foreta lokale valg etter lokale behov.» 21. september 2000 satte Miljøverndepartementet det lokale selvstyret til side for å tvinge Bærum kommune til å åpne for 500 flere boliger enn det kommunen hadde åpnet for på Fornebu. Departementets beslutning er også i strid med vedtak fattet av Fylkestinget i Akershus og råd fra Statens forurensningstilsyn og Nærings- og handelsdepartementet.
Hvordan henger Miljøverndepartementets overkjøring av Bærum kommune sammen med Stoltenberg-regjeringens løfter om økt lokalt selvstyre?»

Hvordan henger Miljøverndepartementets overkjøring av Bærum kommune sammen med Stoltenberg-regjeringens løfter om økt lokalt selvstyre?»

Jan Tore Sanner (H): Miljøverndepartementets beslutning om at det skal bygges 500 flere boliger på Fornebu enn det Bærum kommune har åpnet for, reiser flere spørsmål:

1. Hvilke nasjonale interesser er det som tilsier at det er riktig å bruke statens makt for å tvinge en kommune til å åpne for 500 ekstra boliger?
2. I hvilken grad har partipolitikken vært avgjørende for statsrådets beslutning?
3. Hvilke konsekvenser har det at Miljøverndepartementet etter å ha gitt en fylkeskommune myndighet til å avgjøre innsigelser etter plan- og bygningsloven, tar myndigheten tilbake fordi man ikke liker avgjørelsen i en enkeltsak?
4. Er det riktig å gi Statsbygg innsigelsesrett samtidig som Statsbygg ivaretar statens grunneierinteresser?
5. Hvilke konsekvenser får det for det lokale selvstyret at Arbeiderpartiet senker terskelen for bruken av statens makt?
6. Har statsråden ryggdekning i Stortinget for den beslutningen som er tatt?

Bolig- og næringsutvikling griper inn i lokalsamfunnets hjerte og lokaldemokratiets ryggrad. Høyre legger nærhetsprinsippet til grunn for sin politikk. Beslutninger skal ikke tas på et høyere nivå enn nødvendig; beslutninger som kan tas av kommunen, skal tas av kommunen.

Samtidig tilsier både lokale, regionale og nasjonale interesser at det legges til rette for bolig- og næringsutvikling. Før var både selskapskatten og kommunens andel av personskatten, skattøren, gulrøtter som fremmet

utvikling. Etter at Arbeiderpartiet og sentrumspartiene har gitt selskapskatten til staten og svekket verdien av skattøren, har man redusert kommunenes egeninteresse i å legge til rette for bolig- og næringsutvikling.

Det kan virke som om Arbeiderpartiet har erstattet en politikk som skal stimulere kommunene, med en politikk som skal tvinge kommunene.

I juni 1999 vedtok Bærum kommune kommunedelplan 2 for Fornebu. Bærum kommunestyre vedtok et rammetall på 5 000 boliger og 15 000 arbeidsplasser. Statsbygg vil ha 6 000 boliger. I et meklingsmøte med fylkesmannen i Oslo og Akershus la Bærum kommune frem forslag om en økning på 500 boliger slik at det samlede boligtalet blir 5 500. Da Akershus fylkesting behandlet saken i februar 2000, sluttet de seg til Bærum kommunes nye forslag.

Differansen mellom Bærum kommune og Statsbygg var på dette tidspunkt 500 boliger. En utbygging på Fornebu vil gå over en tiårsperiode. Det betyr at den årlige tilvekst staten oppnår ved å bruke tvang, er om lag 50 boliger. Når vi vet at behovet i Oslo og Bærum er mellom 2 000 og 3 000 nye boliger pr. år, blir det helt meningsløst å snakke om regionale eller nasjonale interesser for å forsvare bruken av statens makt.

Da blir mitt spørsmål til miljøvernministeren: Var det partiloyalitet som til slutt ble utslagsgivende i denne saken? Det er nemlig en realitet at Arbeiderpartiet ved behandlingen av saken både i Bærum kommune og i Akershus fylkesting ønsket langt flere boliger på Fornebu. Det bør også legges til at Arbeiderpartiet utgjorde et lite mindretall både i kommunen og i fylket.

De fleste trodde at saken var avgjort da fylkestinget i Akershus gav sin støtte til Bærum kommune. Akershus fylke har nemlig som en prøveordning fått delegert myndighet til å avgjøre innsigelser etter plan- og bygningsloven. Men den gang ei. Miljøvernministeren var ikke bare uenig med politikerne i Bærum og i Akershus, hun var også villig til å ta tilbake den myndighet som var delegert til Akershus fylke. For å oppnå hva? Om lag 50 flere boliger pr. år.

Det er ikke så rart at mange mener at dette lukter mer av partiloyalitet enn av hva som med rimelighet kan defineres som nasjonale interesser.

Jeg vil spørre miljøvernministeren: Hvilke konsekvenser mener statsråden det vil få at Miljøverndepartementet etter å ha gitt en fylkeskommune myndighet til å avgjøre innsigelser etter plan- og bygningsloven, tar myndigheten tilbake fordi man ikke liker avgjørelsen i en enkeltsak?

Statsbygg har hele tiden ønsket flere boliger på Fornebu. Statsbygg påklaget derfor Bærum kommunes beslutning og fikk saken inn for fylkestinget. Og igjen var det Statsbygg som påklaget fylkestingets beslutning slik at saken kom på miljøvernministerens bord.

Her oppstår imidlertid en meget uheldig rolleblanding. Statsbygg opptrer både som grunneier og som et forvaltningsorgan med innsigelsesrett. Selv om boligene primært kommer på Oslos eiendom, er det en realitet at området skal vurderes samlet, og at staten og Oslo kommune som grunneiere har felles interesser.

Det kan derfor settes spørsmålsteget ved om det er de nasjonale interessene eller grunneierinteressene som har vært styrende for Statsbygg. Når Statsbygg opptrer som grunneier, ville det vært ryddigere om innsigelsesretten ble flyttet til et annet organ.

Jeg har derfor to spørsmål til miljøvernministeren. For det første: Ser statsråden det prinsipielt betenkelige i at Statsbygg i slike saker opptrer både som grunneier og som fagorgan med innsigelsesrett? Og hvis svaret på det spørsmålet er ja, vil statsråden ta initiativ til en opprydding i Statsbyggs ulike roller?

I arbeiderpartiregjeringens trontale heter det:

«Regjeringen vil styrke det lokale demokratiet.»

Og videre:

«Så mange avgjørelser som mulig bør tas der folk lever og arbeider.»

Hvilket innhold har disse ordene når det ikke skal mer til for å overkjøre to forvaltningsnivåer enn hva den aktuelle saken har vist?

Leder i Kommunenes Sentralforbund og aktiv arbeiderpartipolitiker Halvdan Skard gav i Asker og Bærums Budstikke følgende beskrivelse av Miljøvernministerens beslutning:

«Et sterkt inngrep fra sentralmakta overfor lokaldemokratiet.»

Og videre:

«Signalet fra statsråden er at vi får lov til å ta beslutninger så lenge vi gjør som staten ønsker.»

Og dette er sakens kjerne. Med Fornebu-saken strammer arbeiderpartiregjeringen grepet om kommunene. Terskelen for når staten kan gripe inn, er senket. Signalet er klart: Det kommunale selvstyret gjelder så lenge kommunene gjør som staten sier, eller, som i dette eksempelet, så lenge kommunene gjør som Arbeiderpartiet vil.

Jeg vil spørre statsråden: Hvilke konsekvenser ser hun for det lokale selvstyret sett i lys av Fornebu-saken?

Det er også andre eksempler som illustrerer at Arbeiderpartiet vil bruke statens makt og sette det lokale selvstyret til side. La meg i den forbindelse begrense meg til å nevne debatten om strandsonen.

Jeg ser med interesse frem til statsrådets svar på mine spørsmål.

Til slutt: I denne debatten er det viktig at også andre partier klargjør sin holdning. For det første: Mener man at det var riktig av miljøvernministeren å bruke statens makt for å tvinge Bærum kommune til å åpne for 500 flere boliger på Fornebu, og samtidig overkjøre også det andre forvaltningsnivået, Akershus fylkesting, som hadde fått delegert myndigheten fra departementet til å avgjøre slike saker? Og for det andre, dersom svaret på dette spørsmålet er ja – at man støtter arbeiderpartiregjeringens bruk av statens makt – hvilke konsekvenser mener man det vil få for det lokale selvstyret at terskelen for når staten kan gripe inn, nå er senket?

Statsråd Siri Bjerke: Det knytter seg betydelige og til dels motstridende interesser til planleggingen og etterbruken av Fornebu-området. Som kjent eies området av staten og Oslo kommune, mens Bærum kommune er re-

guleringsmyndighet. Både kommunale og statlige retningslinjer gjelder for utviklingen av dette sentrale området i Oslo-regionen.

Bærum kommunestyres vedtak av kommunedelplan 2 for Fornebu er viktig for nødvendige planmessige avklaringer for utviklingen av området.

Planen fastlegger hovedgrepet i planutformingen for Fornebu og er et resultat av en omfattende planprosess med aktivt samarbeid med berørte myndigheter og interesser. Planen framstår som gjennomarbeidet og gir etter min vurdering et meget godt grunnlag for utviklingen av Fornebu til et attraktivt område for boliger, arbeidsplasser og rekreasjon.

Det er viktig å understreke at departementet har godkjent selve kommunedelplanen. Den sentrale konflikten i planen, som gjorde at saken til slutt havnet i Miljøverndepartementet, var spørsmålet om hvor mange boliger som bør bygges på Fornebu.

Bakgrunnen var som følger: Bærum kommunestyre vedtok bestemmelser til planen som innebar et rammetall på ca. 5 000 boliger og 15 000 arbeidsplasser. Statsbygg, som ansvarlig for å ivareta de statlige interessene ved etterbruken av Fornebu, fremmet innsigelse til kommunens vedtak med krav om minst 6 000 boliger og 20 000 arbeidsplasser.

Etter mekling hos fylkesmannen i Oslo og Akershus ble saken oversendt Akershus fylkeskommune – dette i tråd med det forsøk som pågår i Akershus fylkeskommune med delegering av Miljøverndepartementets myndighet til å avgjøre innsigelser etter plan- og bygningsloven. Fylkestinget vedtok en økning i antall boliger til minimum 5 500 i tråd med Bærum kommunes forslag i forbindelse med fylkesmannens mekling. Statsbygg opprettholdt sin innsigelse til boligallet, men frafalt innsigelsen knyttet til antall arbeidsplasser, ettersom fylkestinget i sitt vedtak presiserte at det skal legges til rette for etablering av et IT- og kunnskapssenter i tråd med Stortingets ønske.

Miljøverndepartementet konkluderte etter en grundig behandling av saken med at det er rom for en økning av boligallet utover den økningen som framgår av fylkestingets vedtak. Det ble gitt som premiss for det videre planarbeidet at det skal legges til rette for minst 6 000 boliger på Fornebu.

I avgjørelsen framgår det også at det bør legges opp til en sosial boligpolitisk profil for utbyggingen. Det forutsettes at et betydelig antall boliger, minst 20–25 pst., tilfredsstiller Husbankens kriterier for kvalitet og prisnivå.

Interpellasjonen fra representanten Sanner reiser spørsmål om Regjeringens syn på kommunenes rett til å fatte lokale vedtak etter plan- og bygningsloven og min avgjørelse i denne konkrete saken. Jeg mener at plan- og bygningsloven ivaretar hensynet til lokaldemokratiet på en god måte. Kommunene har ansvar for å fatte bindende vedtak om arealbruk. Det er kun i saker hvor vedtaket kommer i konflikt med nasjonale eller viktige regionale interesser at staten kan gripe inn. Av de om lag 1 500 arealplaner som årlig vedtas av kommunestyre i Norge, er det bare 30–40 som bringes inn for Miljøverndeparte-

mentet til avgjørelse, og i ca. halvparten av disse sakene opprettholder departementet kommunenes vedtak. Lokale prioriteringer dominerer planprosessen i Norge.

Et slikt desentralisert plansystem krever likevel en sikkerhetsventil som gjør det mulig å få avklart saker der det oppstår konflikter mellom nasjonale og lokale prioriteringer. Innsigelsesinstituttet i plan- og bygningsloven er et slikt virkemiddel.

Det er knyttet vesentlige statlige og regionale interesser til utviklingen av Fornebu-området. Med utgangspunkt i Stortingets behandling av ny hovedflyplass på Gardermoen ble det gitt egne rikspolitiske retningslinjer for etterbruk av Fornebu. Disse tilsier at arealdisponeringen på Fornebu bør vurderes i et helhetlig perspektiv, og at arealbruken skal ses i regional sammenheng. I retningslinjene sies det videre at det i hovedsak bør legges til rette for boligbebyggelse med god arealutnyttelse.

De statlige interessene knyttet til området kommer også klart til uttrykk i forbindelse med Stortingets engasjement i spørsmålet om etablering av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu. Stortingets vedtak i denne saken gir klare føringer i forhold til arealbruken på Fornebu.

Arealutnyttningen og gjennomføringen av en restriktiv parkeringspolitikk på området er også viktige brikker for å løse de betydelige transport- og miljøproblemene i Vestkorridoren.

Representanten Sanner sier i interpellasjonen at departementets avgjørelse er i strid med vedtak fattet av fylkestinget i Akershus og råd fra Statens forurensningstilsyn og Nærings- og handelsdepartementet.

Jeg vil peke på at Akershus fylkeskommune ved fylkesutvalget i høringsuttalelsen til planforslaget ber om at «boligandelen i planen økes til opp mot 6000 boliger for å få en best mulig arealutnyttelse og for å dekke et stort behov for boliger i regionen. Dette vil også være et viktig bidrag til å øke driftsgrunnlaget og kapasitetsutnyttelsen for kollektivtrafikk-løsningen».

Av fylkestingets vedtak framgår det også at fylkeskommunen gjerne ser at den samlede boligbyggingen blir høyere enn det de selv har vedtatt:

«Akershus fylkeskommune ber partene vurdere hvorvidt en større del av næringsarealet kan gjøres om til boliger slik at den samlede boligbyggingen kan bli høyere.»

Mitt vedtak om å tilrettelegge for 6 000 boliger kan neppe sies å være i strid med den politiske intensjonen Akershus fylkeskommune har gitt uttrykk for.

Uttalelsen fra Nærings- og handelsdepartementet ble innhentet som grunnlag for min avgjørelse. Deres motstand mot et høyere boligantall var bekymring for at dette ville gå på bekostning av nødvendige arealer til IT- og kunnskapssenteret. Mitt vedtak klargjør dette forholdet og har tilslutning også fra næringsministeren.

Statens forurensningstilsyn anbefaler at innsigelsen fra Statsbygg ikke tas til følge. Denne konklusjonen er gitt med utgangspunkt i de rikspolitiske retningslinjene for areal- og transportplanlegging. Min konklusjon bygger på et bredere grunnlag enn dette, der også hensynet til de rikspolitiske retningslinjene for etterbruk av Forne-

bu og boligbehovet i Oslo-regionen ligger til grunn. SFT sier for øvrig at en bør vurdere en ytterligere økning av boligantallet i det videre planarbeidet.

Departementet hadde i forbindelse med behandlingen av innsigelsessaken tett kontakt med Bærum kommune. Det har vært viktig for meg å gi Bærum kommune stor handlefrihet i det videre planarbeidet. Det framgår av vedtaket at kommunen skal ta stilling til innenfor hvilke delområder og på hvilken måte en best kan legge til rette for den forutsatte økningen i boligantallet. Jeg er derfor ikke enig i at departementet i denne saken har overkjørt verken Bærum kommune eller Akershus fylkeskommune. Derimot er jeg rimelig trygg på at innholdet i min avgjørelse, som betyr prioritering av boliger og et høyt innslag av rimelige boliger, har bred politisk tilslutning.

Jan Tore Sanner (H): La meg takke for statsrådens redegjørelse, som i sitt innhold er høyst oppsiktsvekkende, idet statsråden ikke svarer på de spørsmålene som interpellanten stiller i interpellasjonen.

Statsråden sa imidlertid innledningsvis at det i denne saken er betydelige og motstridende interesser, og det er jeg enig i. Men det statsråden ikke klargjorde, er hvordan statsråden og departementet har ivaretatt det som kan kalles for nasjonale interesser, hvordan man kan definere 500 ekstra boliger som skal bygges over en tiårsperiode, som nasjonale interesser, når vi vet at det vil gi 50 ekstra boliger i et område som krever 2 000–3 000 boliger. Da har man en meget romslig betegnelse på hva som kan karakteriseres som nasjonale interesser.

I forhold til Akershus fylkeskommune, la meg bare si-tere hva Arbeiderpartiets egen fylkesordfører i Akershus har uttalt i denne saken. Han sier at statsrådets handling «bekrefter at staten alltid har rett». Så når statsråden tar Akershus fylkeskommunes beslutning til inntekt for sitt syn og sin tolkning, er det høyst oppsiktsvekkende og sterkt i strid med hva Arbeiderpartiets fylkesordfører også har uttalt, og han var i mindretall i Akershus. Han var i mindretall i Akershus, men har allikevel integritet nok til å si at statsråden i denne saken har overkjørt Akershus fylke.

Jeg savner som sagt svar på det spørsmålet som er reist om hvilke nasjonale interesser det er som tilsier at det er riktig å bruke statens makt. Dernest savner jeg svaret på hvilke konsekvenser statsråden mener at det vil ha at man gir myndighet til Akershus fylkeskommune til å avgjøre slike saker, for så å ta myndigheten tilbake når man ikke liker avgjørelsen i en enkeltsak.

Jeg savner også en prinsipiell vurdering fra statsrådets side når det gjelder Statsbyggs ulike roller i denne saken, nemlig at Statsbygg både har innsigelsesrett som et forvaltningsorgan og samtidig skal ivareta statens grunneierinteresser. Statsbygg sitter på begge sider av bordet, og jeg synes det hadde vært ryddigst i denne saken om man hadde lagt innsigelsesretten til et annet fagorgan.

Jeg savner også en prinsipiell vurdering fra statsrådets side av hvilke konsekvenser det har for det lokale selvstyret at man nå senker terskelen for bruken av sta-

tens makt. Både Bærum kommune og Akershus fylkes-ting mener at man er overkjørt i denne saken. Arbeiderpartiets opposisjonsleder i Bærum kommune og Arbeiderpartiets fylkesordfører i Akershus er av samme oppfatning, nemlig at her har statsråden brukt statens makt og overkjørt det lokale selvstyret.

Statsråd Siri Bjerke: I denne saken tar jeg utgangspunkt i mitt ansvar som miljøvernminister i plansaker. Dette dreier seg ikke om å skyve til side det lokale selvstyret. Det dreier seg ikke om å endre prinsippene om at det lokale selvstyret skal styrkes. Tvert imot arbeider jeg med en rekke reformer for å styrke miljøvernarbeidet i kommunene og gi dem større ansvar i miljø saker. Vi har også satt i gang omfattende prøveordninger i forhold til kommunene på dette området, og det skal vi få anledning til å diskutere med Stortinget når vi legger fram den neste stortingsmeldingen om rikets miljøltilstand og Regjerings miljøvernpolitikk.

Men i noen reguleringssaker er det motstridende interesser, der både lokale og nasjonale interesser er representert. Det er få saker – som jeg sa, er det bare noen titalls saker av 1 500 saker i året. Derfor har vi altså denne sikkerhetsventilen, som gjør det mulig at saker der det er konflikt, kan avklares. Fornebu-saken er en slik, og jeg redegjorde for tre helt konkrete, spesielle nasjonale interesser som det må tas hensyn til.

Det ene er det jeg nevnte om de rikspolitiske retningslinjene for etterbruk av Fornebu og det å se arealdisponeringen i et helhetlig perspektiv der boliger står sentralt. Det andre er de statlige interessene knyttet til at det skal etableres et IT- og kunnskapssenter i dette området. Og det tredje, som i høyeste grad også er et viktig miljøargument, er koblingen mellom det å ha en god arealutnyttelse og en restriktiv parkeringspolitikk for å få til gode kollektivutbyggingsløsninger. Dette tilsier et høyere antall boliger enn det som lå inne i plansakene i utgangspunktet, og det gir oss også muligheten til å få en stor andel av boligbebyggelsen i dette området, boliger til en rimelig pris, og gjør det mulig å ha en variert boligbebyggelse i dette området.

Når det gjelder prøveordningen som pågår i Akershus fylkeskommune, som ble startet i 1998, skal den evalueres etter tre år. Det ligger helt klart i den ordningen at det er åpnet for at en også med denne prøveordningen har en mulighet til avgjørelser fra Miljøverdepartementets side. Nå får vi også muligheten for å diskutere sider ved planprosessen framover. Det offentlige Planlovutvalget leverer sin første delinnstilling ved nyttår, og jeg ser fram til å gå inn i planprosessen for å effektivisere den framover med sikte på både å styrke den lokale delen av den og se på forholdet mellom den kommunale og den mer sentrale delen av planprosessen.

Vidar Bjørnstad (A): Den saken som interpellanten tar opp, dreier seg om to forhold. Det ene er om beslutningsmyndighet og prosedyre, og det er det Jan Tore Sanner legger hovedvekten på. Det andre er sakens innhold, altså resultatene: spørsmålet om antall boliger.

Jeg syns statsråden har gitt en god beskrivelse av og begrunnelse for prøvingen. Det er ingen tvil om at staten har legitim rett og interesser i prøving, og jeg vil avvise at det her er snakk om «overkjøring» og brudd på løfter om større lokalt selvstyre. Statsrådets statistikk viser da også at dette ikke er noen generell trend i forhold til prøving fra departementet.

Jeg vil også betegne dette som en justering i et omfattende planarbeid, der hovedlinjene ligger fast. Jeg kan vanskelig betegne etterbruken av Fornebu som et rent lokalt spørsmål, bl.a. på bakgrunn av alle de rundene vi har hatt her i denne salen. Jeg vil heller ikke si at regionale hensyn kan begrenses til Akershus i denne saken, og statsråden har også redegjort for ulike oppfatninger i en utvidet regional sammenheng. Hele prosjektet Fornebu involverer også statlige forpliktelser i framtida.

Så til hovedinnholdet og det jeg mener er det viktigste: spørsmålet om boligbygging. Det innvendes at 500 boliger ikke er av nasjonal interesse. Vel, det er i hvert fall en viktig nasjonal oppgave for Arbeiderpartiet å bygge flere og billige boliger, og jeg har registrert at det også har oppslutning i de fleste partier. Ikke minst er det viktig i pressområder som Oslo og Akershus.

Da må vi se på alle muligheter. Da er heller ikke 500 nye boliger en detalj, da er det snakk om 500 nye muligheter for boligsøkende som ellers ikke ville ha fått et tilbud. En sammenligning: Før sommeren engasjerte jeg meg for et prosjekt i Bærum kommune. Det gjaldt 130 utleieboliger for unge. Etter manges medvirkning var det tilnærmet jubel da prosjektet ble sikret husbankfinansiering. Asker og Bærum Budstikke skrev at det er et gjennombrudd for billige boliger og en aksept av den statlige forpliktelsen at det bygges for unge også i et høykostområde som Asker og Bærum.

Det er denne statlige forpliktelsen om påvirkning som også er intensjonen med et justert boligantall på Fornebu. Det er en samstemt politisk oppfatning også lokalt i kommunen Bærum at en må bygge flere boliger, og det letes med lys og lykte etter nye muligheter for flere boligprosjekter i et område hvor det er vansker med rekruttering til omsorgssektoren og andre tjenesteytende yrker på grunn av press i boligmarkedet og skyhøye boligpriser. I en slik sammenheng er myndighetenes vedtak i denne saken positivt. Jeg merker meg statsrådets vektlegging av sosial boligpolitisk profil og muligheter for husbankfinansiering. (Presidenten klubber.) For boligsøkende er det resultatet som teller, for boligsøkende er et boligantall på 6 000 på Fornebu positivt. Jeg håper at Høyre og Bærum kommune griper denne muligheten for de bolig-søkendes skyld.

Presidenten: For presidenten teller også tiden!

Vidar Bjørnstad (A): Beklager!

André Kvakkestad (Frp): Det er viktig at styrking av lokaldemokratiet ikke kun blir tomme ord i relativt svulstige taler. Dersom en gir det inntrykk at lokaldemokrati er viktig, må dette også følges opp i praksis. Hvis

ikke vil det kunne føles som en villedning av lokalsamfunnene og de som forvalter de offentlige midler og regler på dette nivå. Det er en situasjon som neppe er hensiktsmessig dersom en ønsker et livskraftig og utviklende demokrati.

Fremskrittspartiet er ikke av den oppfatning at jo flere instanser som kan overprøve et demokratisk vedtak i kommunene, jo mer demokrati får en. Det er bekymringsfullt å se med hvilken iver fylkesmannen pepper kommuner med innsigelser i nær sagt enhver større sak av en viss betydning. Bedre blir det ikke av at statlige selskaper som Statsbygg og Jernbaneverket har selvstendig innsigelsesmyndighet.

Kommunene er den instans som har den største og lengste prosessen i plansaker, ofte med mye folkelig engasjement. Da er det underlig at jo lenger man kommer vekk fra denne kunnskap og innsikt, jo større er tiltroen til egen ufeilbarlighet.

Akershus fylkesting har fått en forsøksfullmakt til å avgjøre saker der det er innsigelser. Man kan mene hva man vil om dette, men når man gir en fullmakt, bør den tas på alvor, spesielt fra den instans som har gitt fullmakten – staten. Det blir uomtvistelig lite igjen når Regjeringen velger å overkjøre både kommunen og fylket hver gang enten Jernbaneverket eller Statsbygg har noe å innvende mot de politiske prioriteringene. Når det har vært spørsmål om bruk av fullmakt, og det har kommet spørsmål fra Statsbygg eller Jernbaneverket, har staten valgt å overkjøre fylket.

På samme måte som i Bærum ble spørsmålet om jernbanens trasé for det nye dobbeltsporet gjennom Ski kommune behandlet av Regjeringen. Også der valgte man en fremgangsmåte som gav lite rom for forståelse eller tillit i forhold til ønsket om et minstemål av lokalt selvstyre. En kan vel neppe hevde at trasévalget gjennom Ski kommune hadde stor nasjonal betydning. Det var også her et stort og klart flertall både i kommunen og fylkestinget. Likevel valgte altså staten å overkjøre vedtaket. Det er neppe på bakgrunn av folkelig engasjement eller ønsket om lokalt selvstyre at dette blir gjort.

Nå ligger det også en annen sak på Regjeringens bord, nemlig en sak mellom Nannestad kommune og Oslo lufthavn. Den har også vært til behandling i fylkestinget. Det kan bli interessant å se om ikke Regjeringen også der velger den samme fremgangsmåte som i Ski og Bærum.

Erna Solberg (H): I løpet av dette året kommer vi sannsynligvis til å bygge 23 000 boliger i Norge. I løpet av de neste ti årene kommer vi til å bygge mellom 150 000 og 200 000 boliger, gitt at det ikke blir et økonomisk krakk i dette landet. Det er det boligstatistikken viser. I en slik situasjon finner altså staten det nødvendig å gå inn og definere 500 boliger på Fornebu som å være av «nasjonal interesse». Det betyr at nesten alle reguleringsplanene i Oslo som kommer de neste årene for å bygge ut større boligområder, må defineres som å ha nasjonal interesse. Det betyr at all fortetningsbebyggelsen i Fana, min bydel i Bergen, må defineres som å være av nasjonal interesse. Det går rett og slett ikke an! Jeg synes egentlig

at eksemplet fra Bærum er et overgrep mot det kommunale selvstyre. Det er ikke i tråd med de premisser Stortinget har forsøkt å legge. 26. mars 1998 hadde Stortinget en prinsippdebatt om lokaldemokrati her i salen. Vi sa da at det var viktig ikke å bruke innsigelsesinstituttet for mye, og at det var viktig å sørge for – iallfall med så mye øremerkede midler og så lite handlingsrom på den økonomiske siden i kommunene – å styrke lokaldemokratiet med hensyn til større innflytelse nettopp på de områdene som bl.a. gikk på arealplanlegging og på utforming av eget nærmiljø. Stortinget vedtok den gangen å be

«Regjeringen foreta en gjennomgang av plan- og bygningsloven med særlig vekt på å redusere og samordne ulike statlige etaters mulighet til å gripe inn i en planprosess. Formålet må være å øke det lokale selvstyret gjennom forenklet planprosess, redusert behandlingstid, og en klargjøring av premissene for når statlige myndigheter kan gripe inn f.eks. gjennom en klarere definisjon av begrepet «nasjonal interesse»».

Den gjennomgangen har vi ikke fått ennå. Den kommer i forbindelse med Planlovutvalget, som statsråden også har nevnt i sitt tilleggssvar. Jeg håper at den inngripen som statsråden nå har gjort, vil stå som et grelt eksempel etterpå på inngripen i lokalt selvstyre. Det finnes ingen grunn til å definere 500 boliger som å være av nasjonal interesse. At det kanskje finnes en mulighet eller en legitim rett til å være med i en dialog om utnyttelsen av arealene på Fornebu basert på Arbeiderpartiets og Fremskrittspartiets engasjement for spesielle løsninger knyttet til dette området, kan så være, men når statsråden i det endelige faktisk også overprøver et vedtak som har vært gjennom megling, da synes jeg hun har gått til et drastisk angrep på det kommunale selvstyret. Og i forhold til boligbyggingen og det innlegget Vidar Bjørnstad hadde, må jeg si at det ikke finnes noen grunn til at staten skal kunne definere bygging av 500 boliger i løpet av en tiårsperiode som å være av nasjonal interesse. Da er det nesten ikke én boligfeltutbygging i Norge som ikke må bli behandlet i Miljøverndepartementet for eventuelt å diskutere fortetningsgraden. Og da har vi sagt opp lokaldemokratiet i Norge.

John Dale (Sp): Interpellanten har i dag sett søkjelyset på ei konkret sak i sitt fylke, og det er vel og bra. Men det er i eit prinsipielt lys spørsmålsstillinga vert interessant også for folk og lokalsamfunn i andre delar av landet. Difor bør debatten ha utgangspunkt i to føresetnader: for det fyrste at konflikter mellom lokale og nasjonale interesser er uunngåelege, og for det andre at staten skal vera svært forsiktig med å overprøva lokale politiske vurderingar.

Fleirtalet i Stortinget står bak ei slik politisk linje, og hovudintrykket er at dette vert følgt opp i praksis. Det kom f.eks. fram i Stortinget då ein drøfta eit Dokument nr. 8-forslag – som eg elles var ordførar for – og der vart spørsmålet om nasjonale interesser i utbyggingssaker vurdert opp mot lokaldemokratiet. Miljøvernminister Guro Fjellanger la då fram materiale som viste at statlege styresmakter grip inn sjeldnare enn før i lokale planar, og

denne trenden forsterka seg gjennom dei åra sentrumsregjeringa sat ved roret. Og me må kunna rekna med at regjeringa Stoltenberg følgjer aktivt opp i same spor.

Men, som sagt, konflikter er ikkje til å unngå, og av og til må sentrale styresmakter ta nødvendige initiativ. Difor finst det utarbeidd rikspolitiske retningslinjer som utdjuvar og konkretiserer den nasjonale arealpolitikken innan spesielle geografiske område eller saksfelt. Ei av desse retningslinjene skal samordna areal- og transportplanleggingar. Det som då er poenget, er at det skal leggjast stor vekt på å presentera klare grunngevingar i dei aktuelle tilfella. Det er òg viktig at dei statlege interessene kjem fram så tidleg som råd i prosessen, slik at det sentrale og lokale nivået heile tida er på det reine med kva som er situasjonen.

Det kan her vera interessant om statsråden i klartekst kan slå fast at desse premissane har vorte respekterte i den konkrete saka som representanten Jan Tore Sanner har reist her i dag. Spørsmålet er også aktuelt fordi det jo finst eit planlovutval som har til oppgåve å foreslå tiltak for å redusera den statlege detaljstyringa av kommunar og fylkeskommunar, og i den samanhengen er det naturleg at heile planprosessen vert sett i fokus.

Så vil eg svara Jan Tore Sanner på eit spørsmål, eller lat oss kalla det ei utfordring. Senterpartiet vil ikkje senka terskelen for statlege inngrep. Senterpartiet vil sjølv sagt arbeida for ei utvikling som går i motsett retning.

Gunnar Kvasheim (V): Det er en viktig problemstilling interpellanten inviterer til debatt om. Ikke minst er den interessant i forhold til miljørelaterte problemstillinger. Strandsone, rovdyr og arealutnyttelse er i den forbindelse aktuelle stikkord. Venstre har et sterkt engasjement for å styrke lokaldemokratiet. Derfor slutter jeg meg til den konklusjonen som Senterpartiets talsmann trakk, nemlig at man ønsker mindre statlig overstyring, ikke mer. Og dette sterke lokaldemokratiske engasjementet er også bakgrunnen for at vi har tatt til orde for å grunnlovsfeste lokalt selvstyre. Vi har også tatt til orde for mindre øremerking og ulike lokale valgdager, nettopp for å vektlegge tiltak som kan styrke lokaldemokratiet. Men i noen sammenhenger er det legitimt at nasjonale interesser ivaretas, og det bør primært skje ved dialog og samarbeid. Og det er selvsagt et spørsmål om den muligheten er utprøvd i stor nok grad i denne saken.

Den sikkerhetsventil som nasjonal overstyring representerer, må brukes uhyre varsomt, og det er positivt og et uttrykk for en reell prioritering at antall saker hvor det var overstyring, ble redusert under sentrumsregjeringens tid.

Denne saken viser dilemmaet i konfliktinteressen mellom stat, kommune og fylke, men det er også en god illustrasjon på den manglende evne og vilje det er regionalt til å løse konflikter hvor ulike kommuner har ulike interesser. Og jeg har registrert at mens interpellanten Jan Tore Sanner raser mot avgjørelsen, så var det jubel i Oslo Høyre. Så det er heller ikke slik at dette er et entydig partipolitisk bilde. Det er litt avhengig av hvilket ståsted man har.

Bærum og Oslo har lagt stor vekt på at utbyggingen på Fornebu må være basert på en god kollektivløsning. Det er for Venstre helt avgjørende. Jeg har registrert at næringsministeren åpner for en bussløsning. Venstre synes det er en dårlig løsning å betjene dette området med det antall arbeidsplasser og boliger det er snakk om – det tilsvarer en middels stor norsk by – via buss på E18. Og jeg vil utfordre miljøvernministeren til å være en pådriver for å få en god banegående kollektivløsning til å betjene dette området. Hvis man ikke følger opp den forpliktelsen, vil det være en overstyring av de lokale interessene som er meget dramatisk, og det ønsker ikke Venstre å være med på.

Jan Tore Sanner (H): Jeg har forsøkt å fokusere på tre hovedspørsmål. Det ene er hvorvidt denne konkrete saken er så betydningsfull at man kan snakke om nasjonale interesser, det andre er Statsbyggs ulike roller, og det tredje er konsekvensene for det lokale selvstyret av å overkjøre Bærum kommune, slik departementet nå har gjort.

Jeg sitter igjen med litt av den samme følelsen som Kristin Halvorsen, som en sen nattetime på Stortinget sa at det å diskutere med arbeiderpartistatsråder er som å bokse i bomull. Jeg må innrømme at de svarene som har kommet fra miljøvernministeren, har vært meget uklare, og statsråden har unngått å svare på noen konkrete spørsmål bl.a. knyttet til Statsbyggs ulike dobbeltroller.

Når det gjelder nasjonale interesser, synes jeg at stortingsrepresentant Erna Solberg satte saken i et riktig perspektiv, nemlig at her bruker man statens makt for å få 500 flere boliger over en tiårsperiode. Når vi så vet at det i dette landet skal bygges nærmere 200 000 boliger i løpet av de samme ti år, skal man ha en meget romslig håndtering av begrepet nasjonale interesser for å definere det inn i en slik sammenheng.

Representanten Kvassheim understreket behovet for dialog og samarbeid. Ja, Bærum kommune sa i utgangspunktet 5 000 boliger, Statsbygg 6 000, Bærum foreslo 5 500. Da mener jeg at Bærum kommune strakk seg meget, meget langt.

Spørsmålet som står igjen etter denne debatten, er: Hadde statsråden ryggdekning i Stortinget for sin avgjørelse? Jeg registrerer at Fremskrittspartiet er på linje med Høyre. Jeg har også vanskelig for å tolke Senterpartiet og Venstre dit hen at de støtter statsrådets overkjøring av Bærum kommune. Da sitter vi igjen med ett parti. Det er Kristelig Folkeparti, og de er ikke til stede i denne debatten. Det er også litt oppsiktsvekkende, i og med at de har en representant fra Akershus i Stortinget. Jeg registrerer at Kristelig Folkeparti ikke har deltatt i debatten, men hvis Kristelig Folkeparti hadde deltatt og gitt uttrykk for de samme synspunkter som sentrumpartiene, kan man vanskelig si annet enn at statsråden mangler ryggdekning for den beslutning som er tatt.

Til slutt: Vidar Bjørnstad gav sin støtte til statsråden. Jeg konstaterer at det er i strid både med opposisjonsleder i Bærum kommune, Halvdan Skard, som har uttalt at statsrådets håndtering er et «sterkt inngrep fra sentral-

makta overfor lokaldemokratiet», og med Arbeiderpartiets fylkesordfører i Akershus, som også var i mindretall, og som uttalte at dette viser at «staten alltid har rett». Så det er arbeiderpartipolitikere, selv om de har vært i mindretall, som erkjenner og gir sterkt uttrykk for at her har Arbeiderpartiet overkjørt det lokale demokratiet.

L o d v e S o l h o l m hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Siri Bjerke: Det har vært mange konstruktive innspill i denne debatten. Jeg er helt enig i at staten bør være forsiktig med å gripe inn i lokale planprosesser. Det er slik det fungerer i dag. Jeg er også enig i at miljøansvaret i kommunene må styrkes, bl.a. på områder knyttet til utslippstillatelser for avløp, friluftslivsspørsmål, rovdyrpolitikk og kulturminner. Dette vil være en viktig oppfølging av debatten om reelt kommunalt selvstyre i Norge framover.

Men innsigelsesinstituttet i plansakene fungerer som en sikkerhetsventil i de sakene der det er konflikter mellom nasjonale interesser og lokale prioriteringer. Noen slike vil vi opplagt også ha framover. Jeg ser imidlertid behov for en gjennomgang av planprosessen. Det kan stilles spørsmål ved behovet for å tydeliggjøre de nasjonale interessene i planleggingen. Det er også et behov for å samordne og klargjøre de ulike etaters grunnlag for å gripe inn i kommunale planprosesser. Dette er spørsmål som vil bli diskutert i forbindelse med oppfølgingen av innstillingen fra det offentlige Planlovutvalget. På den måten kan vi gå inn i diskusjonen om hvordan innsigelse i større saker kan ivaretas på en mer tilfredsstillende måte. I denne saken er det ingen tvil om Statsbyggs anledning til innsigelse som ivaretaker av de statlige interessene ved etterbruken av Fornebu.

Kollektivløsningene har vært tatt opp. Jeg slutter meg til det som er sagt om betydningen av å få dem på plass. Det er fra Regjeringens side nå satt i gang tilleggsutredninger som ikke skal forsinke tidsplanen for avklaringer av kollektivløsningene, noe som vil være viktig for helheten på Fornebu.

Avslutningsvis er det grunn til å peke på at det fortsatt gjenstår veldig mye arbeid før nye Fornebu kan ferdigstilles. Jeg har tro på at de overordnede føringene som nå er gitt i forbindelse med kommunedelplanen, kan bidra til at vi får en forutsigbar og rask avklaring av de mange reguleringsplaner som vil komme for de ulike delområdene på Fornebu i tiden som kommer. Det er noe jeg tror både Bærum kommune og staten vil se seg tjent med, og jeg er overbevist om at vi vil få en god dialog i det videre arbeidet med dette.

Presidenten: Dermed er sak nr. 1 ferdigbehandla.

Stortinget har no kome til sak nr. 2. Presidenten vil opplyse at innstillinga til denne saka ikkje har lege ute i den tida som reglementet fastset, dvs. 48 timar. Med heimel i forretningsordenens § 32 vil presidenten føreslå at Stortinget likevel handsamar denne saka no. Ingen innvendingar har kome mot det, og ein ser det som vedteke.

S a k n r . 2

Innstilling fra forsvarskomiteen om Forsvarets logistikkfunksjoner (Innst. S. nr. 25 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 55 (1999-2000))

Presidenten: Etter ønske frå forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at taletida for saksordførarens innleiingsinnlegg blir sett til 10 minutt, og at taletida for dei andre talarane blir sett til 5 minutt.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gitt høve til replikkordskifte på inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa.

– Det er vedteke.

Grethe Fossli (A): Komiteen legger med dette fram Inst. S. nr. 25 om Forsvarets logistikkfunksjoner. Det er med tilfredshet at jeg som saksordfører kan si at komiteen i hovedsak er enstemmig og enig i intensjonene i St.prp. nr. 55 for 1999-2000.

I proposisjonen som er lagt fram av Forsvarsdepartementet, foreslår Regjeringa å etablere Forsvarets logistikkorganisasjon, som jeg for enkelhets skyld i resten av innlegget vil komme til å kalle FLO.

Ved etableringen skal FLO bestå av forsyningskommandoene for Hæren, Luftforsvaret og Sjøforsvaret, som er lokalisert henholdsvis på Kolsås og Kjeller i Akershus og Haakonsværn i Bergen. I tillegg skal den omfatte Forsvarets tele- og datatjeneste, også på Kolsås, materiellden av Forsvarets overkommando/Sanitetsstaben på Røa samt deler av de regionale forsyningskommandoene og Forsvarets øvrige verksteder. FLO skal være en del av Forsvarets militære organisasjon og ledes av en sjef direkte underlagt forsvarssjefen. Sjef FLO skal støttes av egen stab, og han eller hun kan være sivil eller militær tilsatt på åremål.

Departementet har foreslått at FLO skal etableres ved en trinnvis gjennomføring i tre faser. Slik er de tre fasene beskrevet i proposisjonen:

- «– Fase 1 omfatter tre hovedtiltak:
  - Tilsetting av Sjef FLO.
  - Etablering av en stab. Ved bemanningen vil man se oppgaver og ressursbruk i de berørte organisasjoner i sammenheng.
  - Snarlig gjennomføring av de forslag til vertikal og horisontal integrasjon som er anbefalt i hovedalternativ 1
  - ...
- Fase 2 omfatter etablering av en felles investerings- og utviklingsorganisasjon (IUO) som del av den interne strukturen i FLO. Denne skal være etablert innen utgangen av 2003.
- ...
- Fase 3 omfatter en OU-prosess basert på erfaringer fra, og til dels i parallell med, fase 1 og 2 med sikte på å etablere en mer prosessbasert internstruktur for FLO.»

I proposisjonen understrekes det at fase 2 og 3 skal gjennomføres i samarbeid mellom departementet, for-

svarssjefen, ledelsen, de ansatte og kundene. I fase 3 vil en også vurdere hvilken tilknytningsform FLO skal ha, bl.a. vil forvaltningsbedrift bli vurdert. I tillegg vil en også vurdere om Forsvarets militærgeografiske tjeneste og bygningstjenesten skal inngå i den nye organisasjonen.

En av de store endringene med FLO i forhold til hva vi er vant til i Forsvaret, er at FLO skal være kundefinansiert. Dette betyr at de enkelte kundene fra de øvrige delene av Forsvaret må betale for de tjenester og varer de får fra FLO. Alle de deler av Forsvaret som vil bli omfattet av FLO, har vært bevilgningsfinansiert tidligere.

Hovedoppgaven til FLO skal være å utøve fagmyndighet og forvaltningsoppgaver, anskaffe og levere materiell, forsyninger og andre varer og tjenester til rett sted, til riktig tid og med avtalt kvalitet.

Så kan en spørre seg: Har ikke dette skjedd tidligere? Jo, det har det, men det har lenge vært et tankekor at de tre grenene i Forsvaret f.eks. har hver sin forsyningskommando. Mye av de samme varer og tjenester ivaretas av tre forskjellige kommandoer, men forskjellen er at de hver for seg har ansvaret for sjø, luft og land.

I proposisjonen sies det at dagens organisering av logistikkfunksjonene i de tre forsyningskommandoene, Forsvarets tele- og datatjeneste og forvaltningsledd i generalinspektørens regionale og lokale organisasjon, har gitt begrenset samordning. I tillegg har det i liten grad ført til en helhetlig ressursutnyttelse av Forsvarets behov sett under ett. En stor del av Hærens og Luftforsvarets lager- og verkstedsorganisasjon ligger i dag utenfor forsyningskommandosjefens produksjonsansvar.

En av årsakene til at en etablerer FLO, er nødvendigheten av å søke løsninger for den fredsmessige styring, organisering og drift av Forsvaret som er vesentlig mer effektiv, omstillingsdyktig og økonomisk enn i dag. Produktiviteten må økes og driftsutgiftene må reduseres.

I proposisjonen er det nøye redegjort for de økonomiske og administrative konsekvensene de foreslåtte tiltakene vil ha. Jeg vil derfor ikke omtale disse i mitt innlegg, bare understreke at dette er viktige innsparinger for Forsvaret i framtiden.

Forsvaret er for tiden midt oppe i en pågående og ikke minst forventet omstillingsprosess. Ingen har kunnet unngå å lese om FS 2000 og FPU's forslag til endringer i Forsvaret.

Komiteen er enig i at opprettelsen av FLO, slik den er foreslått, vil ha en positiv virkning på de pågående og forventede omstillingsprosesser. Noen har spurt seg om det ikke ville vært lurt å vente med FLO til resten av omstillingsforslagene kommer til Stortinget, det vil si i februar 2001. Vi mener tvert imot. Det meste av det som ligger i FLO, spesielt i fase 1, vil være viktig for det videre arbeidet i omstillingsprosessen.

I den forbindelse vil det være riktig å vise til at komiteen ikke har fulgt alle de anbefalinger til vedtak som Forsvarsdepartementet har foreslått i proposisjonen. Det var en usikkerhet i komiteen om Forsvarsdepartementet ville ta sikte på å forelegge implementeringen av fase 2 og 3 for Stortinget. Det ble derfor den 11. oktober 2000

sendt et brev fra komiteen til Forsvarsdepartementet om dette. I brev av 25. oktober 2000 fra departementet ble det svart:

«Det er departementets vurdering at forslag til vedtak i St.prp. nr. 55, sammen med bakgrunn og forutsetninger i proposisjonen for øvrig, gir departementet de nødvendige rammer for å iverksette fase 2 og 3. FLO vil i disse fasene gjennomgå en påfølgende reorganisering og tilpasning av organisasjonen. Det anses ikke å være behov for å konsultere Stortinget ytterligere ifm denne reorganiseringen av FLO. Departementet ser det imidlertid som en selvfølge at Stortinget informeres om framdriften i oppbyggingen av FLO gjennom de årlige budsjettproposisjoner.»

Komiteen var ikke enig i denne vurderingen og har i sine merknader sagt at den mener at det vil være behov for å konsultere Stortinget ytterligere i forbindelse med den videre reorganisering av FLO, og i den forbindelse viser vi til Grunnloven § 25 og etablert praksis i lignende saker. Komiteen forutsetter derfor at Regjeringen forelegger Stortinget nødvendige forslag før fase 2 og 3 iverksettes. Videre sier komiteen at målsettingen om etablering av en felles investerings- og utviklingsorganisasjon som en del av FLO innen utgangen av 2003, bør opprettholdes. Med bakgrunn i dette har komiteen ikke fremmet det forslag til III som en finner i proposisjonen.

Jeg kan forstå at dette kan skape noe redsel for at omstillingen blir forsinket, og at en ikke oppnår den effekt en skulle ønske, tidlig nok. Det er derfor grunn til fra saksordførers side å understreke at de forslag til omstilling som er fremmet i FLO er blitt meget godt mottatt i komiteen, og komiteen har ingen ønsker om å forsinke prosessen, men kanskje tvert imot bidra til, gjennom at Stortinget støtter forslagene, å styrke prosessen.

Som det fremgår av innstillingen, har komiteen delt seg i to saker. Ingen av de to mindretallsmerknadene går reelt på forslagene til omorganisering av Forsvarets logistikkorganisasjon. Den første uenigheten går rett og slett ut på at mindretallet legger føringer på hvorledes innsparte midler skal brukes i fremtiden; det vil vi som utgjør flertallet, ikke gjøre nå.

Den andre uenigheten dreier seg om tilknytningsform, hvor Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, som utgjør flertallet, stiller seg åpne til tilknytningsformen og støtter departementet i at det skal utredes, og at en vil komme tilbake til Stortinget med dette i forbindelse med fase 3. Vi vil ikke binde opp departementet i dette spørsmålet før det er utredet. Jeg forutsetter at representanter for mindretallet redegjør for sine begrunnelser.

Jeg anbefaler dermed innstillingen fra komiteen.

Hans J. Røsjarde (Frp) (komiteens leder): Saksordføreren har på en ryddig måte gjort rede for bakgrunnen og komiteens innstilling.

Jeg har lyst til å knytte noen innledende bemerkninger til innstillingen. For det første har jo innstillingen ligget i komiteen over noen tid – over sommeren – og kanskje kunne man ha forventet at komiteen hadde maktet å få

fram innstillingen på et tidligere tidspunkt. Sett fra Fremskrittspartiets ståsted synes vi det har vært svært viktig å gå gjennom høringer med de berørte organisasjoner på en fullt ut tilfredsstillende måte, og det har selvsagt krevd en del tidsforbruk. Etter Fremskrittspartiets mening har dette vært nødvendig for å få en klar forestilling om de berørte organisasjoners syn og de ansattes syn på hvorledes denne organiseringen videre skal utøves. Når komiteen da nå nærmest enstemmig gir grønt lys for å kjøre saken videre, føler vi vel at resultatet av høringene har vært med på å legge grunnlaget for den brede enigheten som det her er lagt opp til.

En annen side ved dette er at denne nye organisasjonen berører bortimot en tredel av alle de ansatte i Forsvaret. Av den grunn er det svært viktig at alle nå er i stand til å være med og dra lasset videre. Og det er skissert betydelig innsparingspotensial i det dokumentet som har ligget til grunn for innstillingen.

Når vi nå står foran første del av implementeringen, er det også innlysende at man er nødt til å tenke ganske mye nytt. Jeg tror det er grunn til å være oppmerksom på at de tre forsyningskommandoene har betydelig ulikt virkefelt med hensyn til det materiell som man forvalter og sender fram til brukerne. Og det gjør at man kanskje har vært noe optimistisk med de innsparingsmuligheter som man har sett, men det vil i så fall være en utfordring for dem som nå skal gjennomføre prosjektet, å få dette til. Men jeg har lyst til å understreke at med tre så vidt forskjellige store komponenter i dette er det også en del ting som nok er uprøvd, og som det vil ta noen tid å finne den riktige veien videre for. Også når det gjelder de andre delene som berøres, tele- og datatjenesten, sanitetsstaben, de regionale forsyningskommandoene og Forsvarets øvrige verksteder og lagre, vil det kreve betydelig arbeid å få en omstilling som gir innsparingseffekt. Og det er jo nettopp det å spare penger på driftssiden som må være hensikten med å få dette gjennom. Det er vi i og for seg enige om.

Når det så gjelder hvordan man skal anvende det man sparer inn, er jeg litt overrasket over at flertallet ikke kunne følge de merknader som Fremskrittspartiet og Høyre har gått inn for. Det er, slik jeg leser det, helt i tråd med proposisjonen at midlene man sparer inn, skal brukes til å redusere ubalansen mellom oppgaver og midler i Forsvaret. Derfor er jeg svært overrasket over at man ikke kunne være med på det. Jeg tar da for gitt at når man ikke har hatt lyst til å si dette, er det fordi man er litt usikker på hvilke økonomiske rammer man har tenkt å gi framover. Men jeg synes det måtte være greit her og nå å få et svar fra flertallet på om de er enige eller uenige i det departementet selv har foreslått i proposisjonen om hvordan man skal anvende innsparinger. For trekker man innsparingene inn og reduserer rammene, ja da er man videre på veien i den beklagelige ubalansen som det er mellom driftsmidler og det apparat man har til rådighet. Så jeg vil gjerne be om en klargjøring av dette.

Så er det forsvarssjefen som har hatt en rekke synspunkter siden NOU-en ble presentert og fram gjennom behandlingen, noe departementet, så vidt jeg kan se, langt på vei har imøtekommet. Og det er viktig at den

som har skoen på og vet hvor den trykker, også skal beholde den på, og forsvarssjefen er etter Fremskrittspartiets mening meget vel verd å høre på i denne sammenhengen.

Det som jeg tror kan bli et problem, er dette med kundefinansiering og ikke bevilgningsfinansiering. Her vil det med den noe ujamne tilgang på midler som har vært vanlig gjennom 1990-årene, lett oppstå situasjoner hvor den som skal kjøpe, ikke har penger. Og hva da med dem som har varer å selge? Her er det åpenbart et dilemma som man er nødt til å finne ut av. Og jeg ser for meg at dette vil bety problemer for utviklingen og driften av FLO framover.

Ingvald Godal (H): Eg viser til det saksordføreren og komiteens leiar har sagt, eg har ikkje mykje å føye til det.

Det er tydeleg at her er det eit stort innsparingspotensial som det er viktig å få realisert. Me bør i alle høve ikkje bruke meir pengar på offentleg drift enn nødvendig.

Det er likevel ein hake ved innstillinga og ved proposisjonen som eg har lyst til å dvele litt ved, og det er at det blir sagt at den realiserte effektiviseringsgevinsten vil bli brukt til å redusere ubalansen mellom oppgåver og midlar i Forsvaret. Det er veldig bra. Men det har vore sagt så mange gonger på 1990-talet, og det har aldri vorte følgt opp av fleirtalet i dette hus. Me har sett at gjennom heile 1990-talet har kap. 1760 vorte brukt som ein ymsepost for alt mogleg anna. Eg trur det er korrekt å seia at den innsparinga me har hatt ved den rasjonaliseringa som trass i alt har gått føre seg på 1990-talet, er forsvunnen ut att på den måten. Så det å snakke om at rasjonaliseringsgevinsten skal brukast til å redusere ubalansen i Forsvaret og til å skaffe materiell, blir av Forsvarets personell i stigande grad følt som ein bløff. Dei blir kasta blå i augo med denne måten å snakke på. Etter kvart føler eg det som ei alvorleg sak. Eg høyrer så mykje om dette når eg treffer Forsvarets personell. Dei ser det ikkje som seriøst lenger, med den måten det blir drive på. Så eg vil be representantar for fleirtalet om at anten må dei slutte å snakke om dette, eller så må dei følgje opp i praksis og slutte å bruke 1760 som ein ymsepost, og løyve i samsvar med dei rammer som ligg til grunn i langtidsmeldinga. Om ikkje, blir det i stigande grad følt som at det ikkje er seriøst det Stortinget driv med.

Gudmund Restad (Sp): Forsvaret står i den nærmeste framtid overfor en omfattende omorganisering. Dette er nødvendig for å skape en varig balanse mellom investeringer og drift innenfor rammen av det man kan anse som realistiske forsvarsbudsjett i overskuelig framtid. En proposisjon om dette er ventet til Stortinget tidlig i februar neste år.

Den saken Stortinget nå behandler – om Forsvarets logistikkfunksjoner – må ansees som et viktig grep i omstillingsprosessen. Forsvarskomiteen gir sin tilslutning til Regjeringens forslag om å etablere Forsvarets logistikkorganisasjon – forkortet FLO.

Omorganiseringen skal skje trinnvis, i tre faser, som nevnt bl.a. av saksordføreren.

I fase 1 vil det allerede i inneværende år bli tilsatt en sjef og etablert en stab for den nye organisasjonen. Deretter vil det innen utgangen av 2002 bli gjennomført en vertikal og horisontal integrasjon.

Fase 2 omfatter etablering av en felles investerings- og utviklingsorganisasjon og forutsettes gjennomført innen utgangen av 2003.

Fase 3 omfatter en såkalt OU-prosess med sikte på å skape en mest mulig effektiv organisasjon. I denne fasen vil også spørsmålet om hvorvidt bygningstjenesten og Forsvarets militærgeografiske tjeneste skal inngå i organisasjonen, bli vurdert. I denne prosessen vil også tilknytningsformen bli vurdert og avgjort.

Under arbeidet med saken har komiteen besøkt flere av de berørte organisasjonene. Etter dette er mitt klare inntrykk at forslaget om en omorganisering av virksomheten og opprettelse av Forsvarets logistikkorganisasjon er blitt hilst velkommen av de fleste som blir berørt. Det har vært få sterke motforestillinger å høre. En viss usikkerhet om de praktiske konsekvensene, særlig av fase 2 og 3 i prosessen, har man likevel kunnet spore.

Forsvarets logistikkfunksjoner ivaretas i dag av en rekke organisasjoner som vil bli samlet under den nye organisasjonen, FLO. Ved etableringen vil FLO bestå av de tre forsvarsgrenenes forsyningskommandoer, Forsvarets tele- og datatjeneste, materielldelen av Forsvarets overkommando og sanitetsstaben, samt deler av de regionale forsyningskommandoene og Forsvarets øvrige verksteder og lagre.

Når det gjelder øvrige detaljer i forbindelse med omorganiseringen av FLO, viser jeg til saksordføreren, Grethe Fosslis, innlegg.

Samordningen av logistikkfunksjonene i Forsvaret, en hensiktsmessig organisering og overgang til kundefinansiering burde gi et godt grunnlag for rasjonalisering og effektivisering av virksomheten og dermed et betydelig innsparingspotensial.

Av Forsvarets om lag 25 000 ansatte er det i dag ca. 7 000 som arbeider med utøvelse av logistikk. Ifølge proposisjonen vil omorganiseringen kunne medføre en bemanningsreduksjon på om lag 600 årsverk. De årlige innsparingene kan komme opp mot 1 milliard kr når alle tre fasene i omorganiseringen er gjennomført. Dette er et svært viktig bidrag til den store omstillingen i Forsvaret som Stortinget forutsettes å ta stilling til mot slutten av vårsesjonen 2001.

Komiteen tilrår at Stortinget i denne omgang gir grønt lys for fase 1, hvor de årlige innsparinger antas å bli på om lag 300 mill. kr. Det forutsettes at Stortinget får seg forelagt opplegget for fase 2 og 3 før de gjennomføres.

Som det framgår av innstillingen, avgir forvarskomiteen en enstemmig tilråding. Også merknadene samler i all hovedsak hele komiteen. I spørsmålet om tilknytningsform er det imidlertid i viss uenighet.

I utgangspunktet står valget mellom fire tilknytningsformer som er vurdert, nemlig ordinært forvaltningsorgan, forvaltningsbedrift, statsforetak og statsaksjeselskap. Av disse synes de to førstnevnte, forvaltningsorgan og forvaltningsbedrift, mest aktuelle.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre legger til grunn at Forsvarets logistikkorganisasjon skal bli et forvaltningsorgan og ikke en forvaltningsbedrift.

De øvrige partiene, som utgjør et flertall i komiteen, ønsker ikke allerede nå å ta standpunkt til tilknytningsformen. Vi mener at det er positive sider ved begge de aktuelle tilknytningsformene og forutsetter at spørsmålet vurderes videre. Stortinget må så få seg forelagt til avgjørelse Regjeringens forslag til tilknytningsform for FLO før iverksettelse av fase 3 i omorganiseringen.

Statsråd Bjørn Tore Godal: Som både komitelederen og saksordføreren har vært inne på, er dette i realiteten en meget stor og betydningsfull sak, som ikke har fått særlig medieoppmerksomhet – som store og viktige saker ofte ikke får. Når de ofte ikke får det, er det fordi de er forholdsvis åpenbare, de er godt begrunnet, og det er alminnelig oppslutning fra de aller fleste som har satt seg inn i saken. Og slik kommer det litt på sidelinjen i forhold til det som er kontroversielt, men det blir ikke mindre viktig av den grunn.

Det er i realiteten store ting Stortinget nå inviteres til å være med på. For det første det åpenbare: Forsvarets logistikkorganisasjon etableres. Hærens, Sjøforsvarets og Luftforsvarets forsyningskommandoer, Forsvarets tele- og datatjeneste, materielldelen av Forsvarets overkommando og sanitetsstaben, deler av de regionale forsyningskommandoene og Forsvarets øvrige verksteder og lagre vil inngå i FLO. FLO vil gjennomgå en påfølgende reorganisering og tilpasning av organisasjonen. Og det sier seg selv, som komitelederen var inne på, at i en organisasjon som har oppimot 1/3 av de ansatte i Forsvaret, er dette meget omfattende prosesser.

Jeg understreker igjen – som sagt både i proposisjonen og i innstillingen: FLO etableres som en del av Forsvarets militære organisasjon, direkte underlagt forsvarssjefen, og som en i hovedsak kundefinansiert organisasjon. Og sist men ikke minst: En felles investerings- og utviklingsorganisasjon etableres som en del av FLO innen utgangen av 2003.

Forhistorien til saken er kjent av de fleste som følger denne debatten. Den bygger på en bredt anlagt utredning gjennomført av et prosjekt oppnevnt av departementet. I dette prosjektet deltok representanter både fra departementet, Forsvaret og tjenestemannsorganisasjonene. Vurderingene og forslagene er bredt presentert i NOU 1999:8 Materiellforvaltningen i Forsvaret. Framtidig virksomhet, styring og organisasjon.

Prosjektet ble bl.a. etablert med bakgrunn i styringssignaler fra Stortinget, og jeg viser til Innst. S. nr. 134 for 1995-96, der komiteen vektla nødvendigheten av å

«vurdere mulige effektiviseringsgevinster gjennom en økt integrasjon også mellom forsyningskommandoene.»

Anbefalingene i proposisjonen vil gi en effektiv og helhetlig utnyttelse av ressurser og kompetanse i utøvelse av logistikk, et godt grunnlag for balansert omstillingsevne for Forsvaret fra fred til krise og krig, og sette virksomheten i stand til å møte framtidens utfordringer som følge av Forsvarets omfattende omstilling.

Det sier seg selv at jeg følgelig er svært fornøyd med at komiteen slutter seg til Regjeringens forslag om å etablere Forsvarets logistikkorganisasjon. Jeg merker meg at komiteen forutsetter at Regjeringen forelegger Stortinget nødvendige forslag før fase 2 og 3 iverksettes. Jeg er også glad for at komiteen opprettholder målsettingen om å etablere en felles investerings- og utviklingsorganisasjon som en del av FLO innen utgangen av 2003, i merknadsform.

Både NOU 1999:8 Materiellforvaltningen i Forsvaret og NOU 2000:20 Et nytt forsvar peker på at det er viktig at logistikkfunksjonene får fleksible tilknytningsformer. Dette er viktig for å gjøre det nye Forsvaret i stand til å regulere forholdet til og størrelsen på delvirksomheter, slik at disse raskt kan tilpasses endringer i Forsvarets struktur og oppgaver. Både tilknytningsform og innføringstakt har betydning for effektiviseringspotensialet. Jeg er derfor også fornøyd med at komiteen slutter seg til Regjeringens forslag om at tilknytningsform skal vurderes nærmere i fase 3.

Jeg har ikke noe stort behov for å blande meg inn i innstillingens formuleringer verken fra flertall eller mindretall, bortsett fra å si at vi oppfatter det slik at departementet står fritt til å arbeide på proposisjonens grunnlag når det gjelder formuleringer. En har ikke vært i forsvarskomiteen i over to år uten å skjønne det representanten Ingvald Godal og komiteens leder sier på dette punkt. Og uten å forskuttere budsjettdebatten, vil jeg jo likevel peke på at vi har altså en investeringsandel i neste års forsvarsbudsjett – om det skulle bli vedtatt i Stortinget – på over 30 pst. Det er en høyere investeringsandel enn de aller fleste NATO-land har. Alt har altså ikke gått med til å saldere all mulig annen «galskap» – så galt er det ikke. Så får vi komme tilbake til saken etter hvert.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hans J. Røsjarde (Frp): Jeg antar at forsvarsministeren vil være enig med meg i at verken statsråden, den alminnelige borger eller Forsvaret lever av prosenter alene, men av de kroner som danner grunnlaget for utregning av prosenter. Hvis vi kan bli enige om det, og det kan bekreftes, har vi et grunnlag for å se litt på utviklingen av budsjettene og konsekvenser av det.

Jeg skal ikke dra i gang en forsvarsbudsjettdebatt. Vi kan komme tilbake til en del av det senere. Men det som jeg kunne tenke meg å utfordre statsråden på, er balansegangen mellom det som er nødvendig å gjøre i fred, og det som er helt nødvendig å gjøre i en krigs- eller krisesituasjon. Og da blir det i dette en balansegang som kanskje kan bli vanskelig når man eventuelt skal mobilisere og sette på krigsfot, og det er hvorledes man organiserer dette apparatet for krise og krig. En ting er å drive samhandel i fred og ro i en fredssituasjon, en annen ting er hvordan man skal kunne speede dette opp og få rask effekt i en krigssituasjon. Og jeg forventer nærmest at man i fase 2 og 3 vier kanskje enda større oppmerksomhet til hvordan man skal gjøre dette i en overgangsfase. Det er omtalt i proposisjonen, men jeg har lyst til å peke på og be

statsråden om å komme med en vurdering av hvordan en slik løsning man nå har foreslått, vil kunne virke, ikke minst i avveining av hva slags bedriftsorganisering man skal ha.

Så har jeg lyst til å spørre statsråden: Når man nå skal kundefinansiere FLO, er man jo avhengig av at noen setter en salgspris og noen er villig til å betale denne prisen. Hvordan gjør man nå dette? Og med den ujamne tilgangen på midler, hvordan i all verden skal man kunne greie å sikre at man har penger å kjøpe for på slutten av året, når det kuttes underveis?

Statsråd Bjørn Tore Godal: Representanten Røsjarde, komiteens leder, har jo rett i det – han viser til proposisjonens formuleringer av de krav som stilles til forsyningsvirksomheten i krise og krig, og de vil jo av nødvendige årsaker være annerledes enn det som er tilfellet i en fredeligere situasjon. Disse spørsmålene er delvis adressert i proposisjonen, men det er helt riktig som komiteens leder er inne på, at vi er nødt til å gå mer inn i det når vi nå formulerer de ulike oppfølgingsforslagene knyttet til fase 2 og 3, som Stortinget etter innstillingen vil få seg forelagt. Vi er med andre ord nødt til å ha den militære organisasjonens behov for øye når vi går inn i denne fasen, og sørge for at denne organisasjonsformen, som jeg tror er god og effektiv, og som komiteen har gitt sin tilslutning, ikke har sider ved seg som så å si hindrer den militære utøvelse av å forvalte materiellet på en effektiv måte. Det er det jeg vil si om dette foreløpig. Vi er fullt obs på det og har kvittert det ut i teksten, men det må en høyere detaljeringsgrad til i oppfølgingen av proposisjonen på det punkt.

Jeg vil si når det gjelder forholdet mellom salgspris og selger og kjøper: Det er klart at nesten uavhengig av organisasjonsmodell er Forsvaret avhengig av at det er penger til å kjøpe inn det materielle som er nødvendig. Det er en overordnet betraktning som jeg er helt sikker på at forsvarskomiteen i mange forskjellige fasonger og variasjoner vil komme tilbake til når vi skal drøfte neste langtidsmelding for Forsvaret. Hvis ikke denne grunnleggende forutsetning er til stede, hjelper det nesten ikke hvordan man organiserer det. Så den biten er vi fullt klar over. Det nytter ikke å snakke om pris og tilbud hvis den som skal kjøpe, ikke har penger å kjøpe for. Vi kan komme opp i ganske vanskelige problemstillinger om så ikke skulle være tilfellet.

Hans J. Røsjarde (Frp): Jeg er glad for det svaret som statsråden gav når det gjelder en videre vurdering av hvordan man skal organisere seg i en krise- eller krigssituasjon. Jeg tror også det er viktig å legge til at man nøye må følge opp hvorledes man håndterer organisasjonen i forhold til internasjonale operasjoner, som også krever en nokså rask reaksjon, og som krever kanskje helt spesiell kompetanse når det gjelder å underbygge logistikkvirksomheten for den type virksomhet. Det må underlegges nøye vurdering, for her vil det gå opp og ned, avhengig av den totale aktiviteten. Det er svært viktig at man har tempo og utviklingsmuligheter i organisasjonen. Så jeg er takknemlig for statsrådets svar på dette området.

Jeg vil gjerne gå litt tilbake til dette med kundefinansiering. Som statsråden også var inne på: Det går riktig galt hvis den som skal handle, ikke har penger. Det kan gå galt for den som skal kjøpe, men det kan gå enda mer galt for den som da skal selge, og som ikke har noen andre å selge til. Det er kanskje noe av problemet når det gjelder selve organiseringen. Hvis vi ser på konsekvenser av tidligere års budsjetter, har det vært slik at svært mye av det man etterspør, har man vært varsom med å etterspørre fordi man har visst at når som helst på året har man kunnet få kutt i sine budsjetter, både på investeringssiden og dels også på driftssiden.

Jeg vil gjerne spørre statsråden: Hvor viktig anser han det å være at Forsvaret i en kjøpsituasjon har stabile og klare rammebetingelser, slik at det er mulig også for FLO å ha såpass mye kontroll at man vet at man har penger til å betale lønningene i sin organisasjon mot slutten av året?

Statsråd Bjørn Tore Godal: Stabile og forutsigbare rammebetingelser er åpenbart alfa og omega i forsvarsplanleggingen, også på dette punkt. Det kan det ikke være noen som helst tvil om. Og jeg er helt sikker på at vi kommer tilbake til det, både i budsjettdebatten og ellers. Det som gjelder for Forsvaret generelt, gjelder også her. Det sier seg selv. Har man ikke en rasjonell innretning på det i utgangspunktet, ødelegger man svært mye av de mekanismer som vi er ute etter å etablere.

Nå kunne man si, halvveis i spøk: Hvis man hadde for mye penger – faren er vel ikke stor – kunne det jo tenkes at man var interessert i å betale for mye for noe man burde betale litt mindre for. Det er heller ikke noe heldig prinsipp. Jeg understreker at dette er en teoretisk konstruksjon, men den bør være nevnt.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til replikk.

Grethe Fossli (A): Representanten Røsjarde bad om en avklaring av hvorfor flertallet ikke kunne være med på den mindretallsmerknaden som i realiteten støtter proposisjonen.

Det er klart vi støtter proposisjonen, det skulle bare mangle. Men det er vel en inngrodd mistenksomhet når det gjelder slike merknader fra Fremskrittspartiet og Høyre, og når det gjelder representanten Godals innlegg, er det slike innlegg vi ofte hører. Det er bakgrunnen for at vi ikke ønsket å være med på en slik merknad – det er den siste delen av mindretallsmerknaden vi ikke ønsket å delta i.

Men flertallet støtter selvfølgelig proposisjonen.

Hans J. Røsjarde (Frp): Det var betryggende å høre at man nå rydder litt opp i merknadene i løpet av debatten. Fra Fremskrittspartiets side – og jeg antar fra Høyres side – synes vi at det som departementet har pekt på, er svært fornuftig, der man helt klart sier at den realiserede effekt skal brukes innad for å bedre internsituationen.

Når Arbeiderpartiets fraksjonsleder nå sier at hun også er enig med departementet, er det betryggende, for

det er også Fremskrittspartiets grunnlag. At man er litt mistenksom til Fremskrittspartiets merknader, får så være. Men når Fremskrittspartiet støtter proposisjonen, synes jeg det er hyggelig å vite at vi egentlig er på lik linje. Det tror jeg beroliger statsråden også, ellers kunne han antakelig ha gått herifra med et noe bevende hjerte – mer enn det det ellers ville vært grunnlag for.

Min utfordring går videre og gjelder nettopp dette med å legge om drift og virksomhet for å spare penger og for å ivareta organisasjonen fremover. Vi vet at det er en rekke utfordringer. Da er det også viktig at man nå gir signaler som understøtter nettopp det departementet bad om, og som statsråden så sterkt understreket i sitt innlegg. Nå har han fått svar fra sitt eget parti, og da er det naturlig at spørsmålet går videre til Kristelig Folkeparti, som ikke har sagt et ord i denne saken, og til Senterpartiet, som har støttet Arbeiderpartiet i denne merkningen.

Og det jeg nå etterlyser, er en felles forståelse – som jeg skjønner vi er i ferd med å gli inn i, hvis det er mulig – av hvor viktig det er å holde et bevilgningsnivå som gir forutsigbarhet.

Jeg har lyst til å flette inn ett argument til, som ikke går til de to nevnte partier, men det går i grunnen på det hele, og det er den situasjonen vi har generelt i Forsvaret. Nå er det altså en målsetting å redusere bemanningen også for de organisasjoner som faller inn under FLO, og det er åpnet for en mulighet til å forlate Forsvaret fordi Forsvarets organisasjon skal trimmes ned. Samtidig er det veldig vanskelig å se noen midler til å holde på folk som man ønsker å holde på innenfor organisasjonen. Det betyr at man har åpnet gjerdet, man har lagt gulrøttene utenfor gjerdet – og så er det nesten ikke før innenfor. Da vet alle hvordan det går med flokken.

Mitt spørsmål er videre: I forbindelse med utviklingen av FLO, hva vil man gjøre for å gi incentiver til å beholde vital kompetanse? Innenfor disse områdene er det nemlig veldig smale nisjer, som krever kompetanse. Dette er et spørsmål som i en viss grad går til statsråden, hvorledes man ser på nødvendigheten av dette, for går man inn i budsjettet for kommende år, er det vanskelig å se at det ligger slikt incitament inne. Jeg spør da statsråden: Er det viktig å sørge for, skape rom for og skape muligheter til å beholde personell med kompetanse?

Da tror jeg jeg har fått stilt klare spørsmål, og jeg håper på klare svar. Og jeg skal ikke utfordre statsråden videre på dette med prosenter.

Ingvald Godal (H): Me er altså heilt samde i det som står i proposisjonen, at innsparde ressursar skal tilførast Forsvaret slik at ubalansen blir retta opp.

Det er vi fullt ut samde i, og alt me ber om, er at fleirtalet no etterlever dette i praksis – i motsetnad til det som har skjedd gjennom heile 1990-talet – slik at dette kan bli ein realitet og det ikkje berre blir blå i augo på dei som er i Forsvaret.

Når saksordføraren understreker at det er semje om det som står i proposisjonen, er alt me ber om, at ein etterlever dette i praksis i året som kjem.

Gudmund Restad (Sp): Komitelederen sa at han hadde stilt konkrete spørsmål og forventet konkrete, klare svar, og jeg tillater meg å svare på vegne av både Kristelig Folkeparti og Senterpartiet i denne sammenheng.

Vi har ikke tatt avstand fra det som står i proposisjonen, så vi støtter proposisjonen, på samme måte som Grethe Fosslie gjorde rede for at Arbeiderpartiet gjør.

Statsråd Bjørn Tore Godal: De personalpolitiske problemstillingene som tas opp av komiteens leder, har jo generell adresse til Forsvaret i sin helhet og vil også ha det til det framtidige FLO.

Jeg tror og håper at det nye FLO blir mer interessant karrieremessig og profesjonelt som arbeidsplass, med ulike karriereveier og muligheter, og sånn sett gir sjanse til et rikere liv enn det som ligger i en opprinnelig organisasjonsform basert på båtsteking og relativt isolerte muligheter.

Det er ikke lagt inn spesielle lønnsmidler knyttet til organiseringen av FLO. Det vil i så fall være en del av Forsvarets alminnelige personalpolitikk. Og der treffer jo komiteens leder for så vidt spikeren på hodet. Det er åpenbart at Forsvaret, som andre offentlige etater, befinner seg i en skarp lønsmessig konkurranse med andre, samtidig som vi i forbindelse med omstillingsbehovet i Forsvaret har et slankebehov som er omfattende, illustrert ved henholdsvis 4 000 og 6 000 årsverk, eller tilsvarende, i Forsvarspolitisk utvalg og i forsvarssjefens forsvarsstudie. Og det å kombinere de avgangsstimulerende tiltak med å beholde kritisk kompetanse, er et kunstverk i seg selv. Jeg har sagt på mange møter i det siste, også i møte med de ansattes organisasjoner, at ingen har krav på å bli avgangsstimulert. Det er altså slik at Forsvarets egen ledelse på alle nivåer kritisk skal gjennomgå søknader og har anledning til å gi avslag. Så gulrøttene er ikke til nytelse for alle, og automatisk. Det er det ganske viktig å få fram.

Samtidig er jeg ikke urolig over antallet søknader p.t. Det er betydelig – rundt 1 000, hvorav et flertall har fått den innvilget. Men i forhold til de målsettinger som Stortinget selv la til grunn i 1991-1992, eller når det var, om innsparinger på inntil 6 200 årsverk, har vi all erfaring for at dette går gjennomgående tregt over tid. Men vi skal være obs, slik at vi greier å avveie behovet for avgang mot behovet for å holde på kritisk kompetanse. Det ansvaret tilligger vårt system – selvfølgelig departementet og meg primært politisk, men i det daglige forsvarssjefen og underliggende instanser.

Presidenten: Dermed er debatten i sak nr. 2 over.
(Votering, sjå side 507)

S a k n r . 3

Innstilling fra forsvarskomiteen om visse organisasjonsendringer m.v. i Forsvaret (Innst. S. nr. 16 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 75 (1999-2000))

Per Ove Width (Frp) (ordfører for saken): I denne proposisjonen har Regjeringen lagt fram følgende forslag til endringer i Forsvarets virksomhet:

- endringer i Forsvarets lønnsadministrasjon med nedleggelse av lønnskantorene i Forsvarets tele- og data-tjeneste/Oslo, Distriktskommando Østlandet/Hamar og Distriktskommando Nord-Norge/Harstad
- utfasing av DHC-6/Twin Otter og nedleggelse av 719-skvadronen

Forslagene om disse endringene er i samsvar med retningslinjer som er trukket opp gjennom Stortingets tidligere behandling av saker som omhandler Forsvarets virksomhet og utvikling i tiden 1999-2002.

Forsvarets lønnsadministrasjon er en betydelig administrasjon, som lønner 25 000 tilsatte i Forsvaret og 34 000 personer som i løpet av året er inne til tjeneste av kortere eller lengre varighet, f.eks. repetisjonsøvelser. Med den rivende utvikling, ikke minst fra Forsvarets side, innen dette fagfeltet sier det seg selv at her ligger det muligheter for et betydelig innsparingspotensial. Ulik organisering, forskjellige rutiner og etablering på sentralt, regionalt og lokalt nivå bærer sterkt preg av dette. Potensialet for rasjonaliseringen er for øvrig utredet av departementet. Departementet foreslår derfor å legge ned lønnskantorene ved Forsvarets tele- og datatjeneste, Distriktskommando Østlandet og Distriktskommando Nord-Norge.

Det er mye som taler for at en sentral lønnsadministrasjon, med en samlet utnyttelse av personalressursene, en bedre kvalitet og en bedre disponering av personalet, med det innsparingspotensialet dette gir. Ut fra departementets beregninger vil vi ved en sentralisering få et innsparingspotensial på 23 årsverk i forhold til dagens organisasjon.

Departementet har foreslått lokaliseringen til Oslo, nærmere bestemt til bygning 64 på Akershus festning. Det virker derfor noe underlig at departementet ikke har fått med seg at Stortinget ikke har bevilget penger til renovering av denne bygning, noe som kreves før man kan flytte inn. Denne kostnad er beregnet til ca. 15 mill. kr.

Komiteen har merket seg at antall og organisering av distriktskommandoene og de territoriale regimentene er under vurdering, og at videreføring av eventuell etablering av lønnsfunksjoner i tilknytning til en distriktskommando kan være beheftet med usikkerhet.

Forsvaret skal også anskaffe nye lønns-, regnskaps- og personalsystemer. Det vises her til komiteens merknader om prosjektet GOLF. Komiteen legger til grunn at lønnsadministrasjonen videreføres i Oslo, Harstad og Hamar i sin nåværende organisasjonsform inntil nye rammefaktorer er avklart. Komiteen finner det derfor naturlig at endringer i Forsvarets lønnsadministrasjon inngår i langtidsproposisjonen som skal behandles i vår sesjonen 2001.

Forslaget om utfasing av DHC-6/Twin Otter og nedleggelse av 719-skvadronen er på bakgrunn av at avdelingen etter hvert har fått en marginal betydning for Forsvarets virksomhet. 719-skvadronens betydning og behov i krigsstrukturen er etter hvert blitt liten eller ikke lenger til stede. Flytiden ved skvadronen har de senere

årene blitt betydelig redusert, samtidig med en økende nedgang i personellressursene. Innsparingspotensialet ved nedleggelse av skvadronen representerer en driftsinnsparing og effektivisering av Forsvarets virksomhet. I forhold til dagens driftskostnader innebærer innsparingen årlig 6-7 mill. kr. Ved nedleggelse av skvadronen forutsettes det imidlertid at man kjøper seg tjenester som muliggjør gjennomføringen av de støttefunksjoner som 719-skvadronen tidligere har gjennomført. Komiteen mener derfor at DHC-6/Twin Otter fases ut, og at 719-skvadronen legges ned innen 31. desember 2000.

Jeg vil anbefale komiteens tilråding.

Anne Brit Stråtveit (KrF): Vi har fått en grei gjennomgang av saken av saksordføreren, så jeg skal være ganske kort, men Kristelig Folkeparti ønsker jo ikke å bli beskyldt hele dagen for ikke å si ett ord i denne salen.

Kristelig Folkeparti – og sentrum – er opptatt av at ting ses i en sammenheng og ikke isolert. Derfor synes vi også det er riktig å vente med endringer i Forsvarets lønnsadministrasjon og nedleggelse av lønnskantoret til Regjeringens langtidsproposisjon skal behandles til våren. Vi er glad for at en samlet komite er kommet fram til dette. Endringene vil sannsynligvis være fornuftige for å få til en effektiv lønnsadministrasjon, og vil dermed også være økonomisk fornuftige, fordi det kan gi en innsparing. Både ut fra distriktshensyn og ut fra ulike andre forhold som vil bli klare ved behandlingen av langtidsproposisjonen, mener vi det er rett å utsette en avgjørelse i den delen av saken nå.

I den andre delen av St.prp. nr. 75 følger Kristelig Folkeparti – og sentrum – Regjeringens forslag.

Hans J. Røsjarde (Frp) (Komiteens leder): Jeg har bare noen få kommentarer knyttet til denne innstillingen, som jo er enstemmig, men som inneholder utfasing av en skvadron som har gjort en viktig jobb for Forsvaret, ofte under vanskelige forhold. Med Twin Otter-personellet har det vært muligheter som går langt utover det som kreves av normal flyving, også innenfor operasjoner som betyr mye for personalet og for kapasiteten.

Det er noe jeg har lyst til å understreke, når en enstemmig komite sier:

«Komiteen har også merket seg at transport av personell og materiell kan overføres til sivile flyselskaper.»

Det er for så vidt greit når det gjelder den ordinære delen av denne transporten. Men så er det noe som er spesielt ved den tjenesten som 719-skvadronen har gjort, og det er nettopp dette å gi støttefunksjoner, særlig til spesialavdelinger og til jegere. Og her er det nok ikke så veldig godt utbud på markedet for å sikre seg en kapasitet som kan gjennomføre dette, utenom helikopterstøtte.

Det jeg har lyst til å utfordre statsråden på, er: Hvorledes ser han på det å skaffe en adekvat dekning av dette behovet, for nettopp å understøtte treningene av jegere og spesialstyrker? Det siste er jo noe man har valgt å satse sterkt på, og som følgelig trenger et apparat for å kunne gjøre sin jobb i tråd med moderne stridsprinsipper – ikke minst fordi vi også har anvendt og antakelig vil anvende

våre spesialstyrker og spesialkompetanse innenfor dette området i internasjonale operasjoner. Så spørsmålet er: Hvorledes ser statsråden på det å skaffe egnet kapasitet i tilstrekkelig volum?

Det andre spørsmålet er: Når komiteen også peker på at det forutsettes at det treffes tiltak for rekvisisjon av denne kapasiteten innenfor vårt forsvarskonsept, hvor realistisk ser ministeren på det å sikre det komiteen har pekt på som en nødvendighet?

Statsråd Bjørn Tore Godal: Departementet har her når det gjelder selve substansen, forholdt seg til forsvarssjefens faglige anbefaling, som også ligger til grunn for både proposisjon og innstilling. Men samtidig er det åpenbart at det er behov som må ivaretas, og jeg er innstilt på i oppfølgingen av dette å følge forsvarssjefens faglige anbefalinger til hvordan det kan gjøres. Han vurderer altså i utgangspunktet ikke det som så vanskelig at han av den grunn vil fortsette med skvadronen, men mener det er mulig å finne løsninger, og innenfor rimelighetens grenser er vi interessert i å tøy oss så langt som mulig for å ivareta de behovene som komiteens leder her med rette er inne på. Jeg vil ikke spekulere på behovene utover det, bortsett fra å signalisere velvilje overfor de krav som måtte bli formulert. De er neppe dramatiske, da hadde de fulgt med proposisjonen, for å si det slik.

En liten kommentar til innstillingen når det gjelder Forsvarets lønnsorganisasjon. Det er marginale forskjeller i tid på å følge den opprinnelige proposisjonen og det som ligger i innstillingen, så slik sett har jeg ikke noen særlige merknader til det – bortsett fra å si at det perspektiv som ligger i proposisjonen, klart minner om at det vi blir sittende igjen med til slutt i fase 3 og deretter, er en meget liten organisasjon. Altså: Hensikten er ikke å ha et stort antall årsverk som driver med lønnsutbetalinger i Forsvaret. Hele konseptet bygger på en kraftig slanking av dette, i så stor grad at det er helt marginalt hva det betyr, både i en Oslo-sammenheng og i en distriktpolitisk sammenheng. Men det får vi full anledning til å komme tilbake til når langtidsproposisjonen presenteres for Stortinget.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 3. (Votering, sjå side 508)

S a k n r . 4

Innstilling fra forsvarskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen og Per Ove Width om omgjøring av Statens Kantiner til aksjeselskap og etterfølgende privatisering (Innst. S. nr. 17 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:53 (1999-2000))

Lars Rise (KrF) (ordfører for saken): Forslaget fra stortingsrepresentantene Siv Jensen og Per Ove Width om omgjøring av Statens Kantiner til aksjeselskap er et fornuftig forslag, og etter en del betenkningstid kan vi nå konstatere at hele komiteen går inn for forslaget.

Statsråden har jo også kommet til at aksjeselskapsformen kan være en hensiktsmessig selskapsform for Statens Kantiner. Jeg viser til hans brev av 27. oktober 2000. Det eneste spørsmål som deler komiteen, er forslaget om etterfølgende privatisering av selskapet. Her hevder komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre at kantinedrift verken bør eller skal være et statlig anliggende. Jeg kan langt på vei være enig i at det ikke er noe selvsagt i at staten skal drive med kantinedrift. På den annen side er det heller ingen sterke argumenter for at aksjene bør selges.

Komiteens flertall har derfor kommet fram til at det er naturlig å imøtekomme det Statens Kantiner selv ber om i et brev til Forsvarsdepartementet i 1999, å bli omgjort til aksjeselskap. Bakgrunnen for dette var et enstemmig styrevedtak i Statens Kantiner i oktober 1999 om at man ønsket å bli et fullverdig rettssubjekt og en selvstendig bedrift etter å ha demonstrert en vellykket omstilling.

Da Statens Kantiner ble opprettet som statsforetak for snart fire år siden, og ikke som aksjeselskap, var begrunnelsen at man ønsket å sikre at det fantes minst én profesjonell og pålitelig leverandør av kantinetjenester for hele Forsvaret. I dag er imidlertid markedet så utviklet at dette hensyn kan ivaretas med flere alternative leverandører. Fra 1. januar i år har som kjent Statens Kantiner måttet konkurrere på lik linje med andre leverandører, noe som har ført til at flere avdelinger har valgt et privat cateringselskap. Statens Kantiner har, etter at det ble innført fri konkurranse, tapt konkurransen om driften av 15 velferdskantiner ved Forsvarets avdelinger i Nord-Norge samt tre permisjonssteder i Hammerfest, Tromsø og Narvik. Jeg tror at dette er en sunn utvikling. Det betyr at Statens Kantiner nå må skjerpe seg både når det gjelder profesjonalitet, og når det gjelder pris.

Det har vært et viktig hensyn for komiteen å begrense det ansvar staten i dag sitter med når det gjelder fullt ut å garantere for selskapets gjeld. Det er uheldig at et statsforetak ikke er gjenstand for konkursbehandling på vanlig måte – kanskje ikke for kreditorene, men for staten som eier, som har et ansvar fullt ut for å dekke kreditorens fordringer ved avvikling. Det kan selvsagt tenkes at det kan gjøres forretningsmessige disposisjoner i forhold til et statsforetak som er annerledes enn de som vil bli foretatt i forhold til et statsaksjeselskap.

Ved å omgjøre foretaket til et aksjeselskap vil vi dermed bidra til å fremme prinsippet om konkurranse på like vilkår, noe som jeg tror også vil tjene Forsvaret og staten. Selskapet vil da få tilnærmet de samme rammebetingelser som øvrige aktører. Den viktigste forskjellen vil være de såkalte § 10-bestemmelsene. En fordel med at vi unnlater å gå inn på en etterfølgende privatisering er at vi da kan beholde § 10 i vedtektene. Disse bestemmelsene finner man i alle statsaksjeselskaper, og de innebærer at styret skal forelegge for generalforsamlingen alle saker som antas å være av vesentlig, prinsipiell, politisk eller samfunnsmessig betydning. Også andre forhold som anses å være av betydning, kan inntas i vedtektene.

Jeg tror at siden denne saken også dreier seg om landets forsvar, er det viktig at staten har en mulighet til å ha

innflytelse på viktige beslutninger dersom situasjonen skulle kreve det.

Komiteens flertall har også vist til at Statens Kantiner i henhold til vedtektenes § 9 på forretningsmessig grunnlag har plikt til å legge inn tilbud på oppdrag i Forsvaret som omfattes av formålet, og at aksjeloven ikke inneholder noen bestemmelser som tilsier at tilbudsplikten i § 9 ikke kan videreføres. Vi går derfor inn for at paragrafen videreføres ved en omdannelse til aksjeselskap, selv om vi ser at dette ikke har all verdens betydning i dagens markedssituasjon.

Jeg understreker at en omgjøring i seg selv ikke vil innebære noen negative konsekvenser for de ansatte. Statsråden legger i sitt brev av 27. oktober vekt på at omgjøring til AS vil kunne bidra til å styrke arbeidsplassene. Jeg er enig i at økt krav til profesjonalitet og inntjening, som Statens Kantiner nå står overfor, vil være positivt og kan gjøre Statens Kantiner til en mer interessant arbeidsplass. De gode resultater bedriften har hatt de senere år, gir også grunn til optimisme for fremtiden til Statens Kantiner.

Tore Nordseth (A): Det er ikke akkurat en privatisering av Statoil vi har til debatt i dag, selv om prinsippene på mange måter kan være de samme. Det er en vesentlig forskjell i størrelsen på disse selskapene. Men i likhet med debatten omkring Statoil finnes det gode argumenter både for å beholde bedriften som et statsforetak og for å gjøre det om til et aksjeselskap, og også for å selge ut aksjene.

Statens Kantiner er en bedrift som går så det suser. Årsoppgjøret for 1999 viser at Statens Kantiner har oppnådd et resultat før skatt på 11,3 mill. kr, mot 8,8 mill. kr året før. Dette var bedriftens tredje år som statsforetak, og det er ingen tvil om at bedriften i denne perioden har blitt betydelig styrket. Effektivisering, omstrukturering og utvikling av nye konsepter har bidratt til å gjøre Statens Kantiner til en attraktiv samarbeidspartner på kantine- og cateringmarkedet. Flere viktige kontrakter er vunnet i konkurranse med andre aktører i det samme markedet.

I og med at bedriften går såpass bra som den faktisk gjør pr. i dag, skulle man tro at det ikke var noen grunn til at dette foretaket skulle gjøre noe med sin selskapsform. Det kan virke som om statsforetaksmodellen er en god modell for denne bedriften.

Kantinemarkedet er imidlertid en bransje i vekst og utvikling. Den årlige veksten anslås til 5-6 pst., noe som er på linje med den årlige veksten i Statens Kantiner de siste tre årene. Strategiske oppkjøp og aktørenes målsetting om å vinne betydelige deler av markedet preger utviklingen i bransjen. Konkurransen er hard, og fortjenestemarginene er moderate. Kombinasjonen av gode konsepter og evne til tilpassing etter kundens behov er, sammen med tilliten til aktørenes profesjonalitet og utvikling, viktige faktorer for å vinne nye oppdrag. Statsforetaksmodellen kan virke hemmende på en bedrift som ønsker å være en profesjonell aktør i markedet, slik det ble beskrevet ovenfor, bl.a. på grunn av at låneopptak må

godkjennes av Forsvarsdepartementet, videre at departementet må godkjenne eventuell utskilling av datterselskaper, oppkjøp av andre bedrifter og fusjoner. Statens Kantiner vil vanskelig kunne handle raskt i slike saker, og det kan bli et problem i et marked som er beskrevet ovenfor som preget av at store aktører posisjonerer seg ved å kjøpe opp mindre bedrifter.

Arbeiderpartiet vil derimot ikke gå til det skrittet å selge ut aksjene etter at bedriften er omgjort til et aksjeselskap. Dette er bl.a. fordi man i et aksjeselskap vil ha langt bedre muligheter for strategisk styring av selskapet. I et statsaksjeselskap vil særbestemmelsene i aksjeloven § 20-4 og 20-5 være et viktig fundament. Disse bestemmelsene innebærer at det fortsatt er statsråden som er generalforsamling, og at det er generalforsamlingen som velger styre. Disse særbestemmelsene vil falle bort hvis hele eller deler av aksjene selges og andre aksjonærer trekkes inn.

Det er også grunn til å sette spørsmålsteget ved de ansattes rettigheter innenfor de forskjellige tariffområdene om aksjeselskapet skulle selges ut. De ansatte er i dag hovedsakelig organisert i NTL og har lønn og rettigheter innenfor dette tariffområdet. Ved et salg av aksjene, slik at bedriften dermed blir et helt ordinært aksjeselskap, vil det være mulig å presse de ansatte over på tariffområder som er regulert av partene innenfor hotell- og restaurantbransjen, tariffområder som er langt dårligere enn de tariffområdene som er aktuelle i dag.

På bakgrunn av dette vil Arbeiderpartiet anbefale at Statens Kantiner omorganiseres til et aksjeselskap, og at aksjene blir 100 pst. i statlig eie.

K e n n e t h S v e n d s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Per Ove Width (Frp): Når det her blir hevdet at Statens Kantiner «går så det suser», er det mulig at det er riktig, men det er ikke noe argument for at staten skal eie. Jeg tror at hvis staten ikke eier og Statens Kantiner blir en privat bedrift, vil det gå enda bedre enn «så det suser». Da har man muligheten til å drive en bedrift på helt andre vilkår og helt andre premisser, og man kan drive en privat bedrift ut fra de mulighetene som ligger i det.

Statens Kantiner har en lang historie. Bedriften ble opprettet i 1948 under navnet Forsvarets kantiner, og bare det tilsier jo at tidene har forandret seg. Den gangen var hovedformålet å drive velferd for soldatene på forretningsmessig basis, som det het. Tidene har forandret seg, og det er derfor ingen grunn til at det som da het Forsvarets kantiner, nå skal bære så sterkt preg av Forsvaret.

Statens Kantiner har så gått over til å bli en annen organisasjon. Virksomheten er i dag organisert i to divisjoner og én sentral stab. Divisjonen Fritidskantine og Hotell har ansvaret for Statens Kantiners virksomhet i Forsvaret, mens Divisjon Personalrestaurant og Catering har ansvaret for virksomheten i det offentlige og det private kantinemarkedet.

Statens Kantiner har i den senere tid vunnet kontrakter, og driver nå bl.a. kantine i Oslo Børs, i Hakon-Grup-

(Width)

pen og i Canon. Dette tilsier altså at Statens Kantiner er ute på det private markedet og driver på forretningsmessig basis i forhold til det, og det er derfor ingen grunn til at dette skal styres fra statens side. Den eneste fordel er faktisk at Statens Kantiner ikke kan gå konkurs, men det er jo en stor ulempe for konkurrenter som skal drive andbudsaktivitet – man konkurrerer med en bedrift som ikke kan gå konkurs. Hvilken konkurranse er egentlig det? Tiden må nå være overmoden for å revurdere det grunnlaget som Statens kantiner nå driver ut ifra.

Som sagt, markedsmessig kan det være et problem for andre konkurrenter i og med at foretaket ikke kan gå konkurs og ikke driver på samme måte som en privat virksomhet gjør. En naturlig oppfølging av at Regjeringen fremmer forslag om omorganisering av Statens kantiner til aksjeselskap, må være at aksjene selges ut på det frie marked. På vegne av Fremskrittspartiet og Høyre fremmer jeg derfor dette forslaget:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å selge aksjene i Statens Kantiner AS.»

Presidenten: Per Ove Width har tatt opp det forslag han refererte.

Statsråd Bjørn Tore Godal: Det er ikke mange steder jeg er generalforsamling, men jeg er det altså i Statens kantiner. Jeg hadde ikke hatt noe imot å få overført noen ubetydelige SDØE-andeler i denne forbindelse, men jeg antar at jeg da hadde gått ut av min rolle og heller brukt dem på noe annet. Men det er også en helt teoretisk problemstilling, dessverre.

La meg for det første si at jeg er godt fornøyd med dagens innstilling. Gjennom den brevveksling som fremkommer som vedlegg til innstillingen, uttrykkes departementets syn. Statens kantiner er en oppgående bedrift, går bra og vil i en ny organisasjonsform kunne virke på en enda mer hensiktsmessig måte.

Det er klart at de sektorpolitiske hensyn som lå til grunn for å holde foretaket som et rent statsforetak, er annerledes i en situasjon hvor andre nå opptrer med reell konkurranse på området. Det faktum at man i Nord-Norge fant det riktig å gi en kontrakt til Eurest AS, er et eksempel på at også andre er ute på dette markedet, og at vi i realiteten får en konkurranse som gjør at de tradisjonelle såkalte sektorpolitiske hensyn ikke er like sterke som før.

Jeg finner også grunn til å understreke det som det er vist til i innstillingen, at en eventuell omdanning innebærer i seg selv ingen negative konsekvenser for de ansatte som gjør en meget god jobb. Omdanningen vil kunne bidra til å styrke arbeidsplassene, slik det allerede er omtalt i debatten før mitt innlegg.

Arbeidsforholdet fortsetter i det nye selskapet i henhold til gjeldende lover og avtaler, og det er grunn til å understreke at de ansatte er ivaretatt av de samme lover og avtaler i et aksjeselskap som i et statsforetak. For begge selskapsformer er arbeidsmiljøloven og arbeidstidsloven de sentrale lover.

For å sikre at Statens kantiner kan gi et konkurransedyktig, pålitelig og profesjonelt tilbud, ser vi det som viktig at de har rammevilkår på linje med konkurrentene. Organisering som statsaksjeselskap vil gi selskapet tilnærmet de samme rammebetingelser som øvrige aktører i markedet har, og det er det grunn til å legge vekt på i arbeidet videre.

Jeg har også notert meg komiteens forslag om å videreføre Statens kantiners vedtekter, § 9, om at selskapet på forretningsmessig grunnlag skal ha plikt til å legge inn tilbud på oppdrag i Forsvaret som omfattes av formålet. Ingen andre har jo plikt til det, og kanskje er det en helt teoretisk konstruksjon at tilbud ikke vil foreligge, men å vite at noen har den plikten, har selvfølgelig interesse, og slik sett er Forsvaret i en særlig situasjon i forhold til andre samfunnsinstitusjoner. Jeg tror det er viktig å ha med seg dette også framover.

Bjørn Hernæs (H): Både som tidligere saksordfører for Statens kantiner og fordi det er så vidt sjelden man ser at det er noe spesielt å glede seg over i disse budsjett-tider, er jeg nødt til å få lov til å knytte et par ord til den saken vi behandler.

Det er svært gledelig å lese dagens innstilling. Statens kantiner går om ikke akkurat så det suser, så i hvert fall godt. Omsetningen øker, og antallet ansatte går ned. Fortjenesten skjønner vi da har en positiv utvikling. Men slik har det ikke alltid vært. For meget få år siden måtte Statens kantiner få meget betydelig støtte over forsvarsbudsjettet for å kunne opprettholde en tjeneste som de nå klarer utmerket på egen hånd.

Jeg må få lov til å minne om at så tidlig som høsten 1993 hadde jeg gleden og æren av på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet å fremsette et forslag som er praktisk talt identisk med det som nå er til behandling. Vi fikk den gang de to partienes stemmer, mens resten av Stortinget stemte imot, og altså for at man fortsatt skulle bruke av Forsvarets midler til å drive cateringsvirksomhet. Det er gledelig at vi er kommet et godt stykke på vei i riktig retning og kan se de gode resultatene av det. Bortsett fra at jeg i og for seg ikke har noe ønske om å frata statsråden gleden av å være generalforsamling, er det allikevel lov å bemerke at utover det er det komplett umulig å se noen som helst grunn til at staten skal bruke sine ressurser til å eie en cateringsvirksomhet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 508)

H a n s J . R ø s j o r d e gjeninntok her presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Vi er da klare for votering.

I sak nr. 1 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

I

Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) etableres. Hærens, Sjøforsvarets og Luftforsvarets forsyningskommandoer, Forsvarets tele- og datatjeneste, materielldelen av Forsvarets overkommando/Sanitetsstaben, deler av de regionale forsyningskommandoene og Forsvarets øvrige verksteder og lagre vil inngå i FLO. FLO vil gjennomgå en påfølgende reorganisering og tilpasning av organisasjonen.

II

FLO etableres som en del av Forsvarets militære organisasjon (FMO), direkte underlagt forsvarssjefen og som en i hovedsak kundefinansiert organisasjon.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet:

DHC-6/Twin Otter fases ut og 719-skvadron legges ned innen 31. desember 2000.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten har Per Ove Width satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å selge aksjene i Statens Kantiner AS.»

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å omorganisere Statens Kantiner til et aksjeselskap.

V o t e r i n g :

1. Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 76 mot 33 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.17.23)
2. Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

S a k n r . 5

Referat

1. (73) Forslag fra stortingsrepresentantene Kristin Halvorsen, Inge Myrvoll, Olav Gunnar Ballo, Øystein Djupedal og Ågot Valle om å ta ut spørsmålet om auk-sjon av laks- og ørretkonsesjoner av behandlingen av statsbudsjettet 2001 (Dokument nr. 8:22 (2000-2001))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
2. (74) Forslag fra stortingsrepresentantene Jan Petersen, Sverre J. Hoddevik og Erna Solberg om å omgjøre Husbanken til en bank for førstegangsetablerere (Dokument nr. 8:23 (2000-2001))
Enst.: Sendes kommunalkomiteen.

Møtet hevet kl. 12.20.
